

Synchron

Zpravodaj Českého filmového a televizního svazu **FITES**

- Trilobiti se vydali • Ze života a činnosti FITESu • Loučení s Václavem Havlem a Josefem Škvoreckým • Finále Plzeň slaví pětadvacítku • Krtek a Hollywood • O dvou skvělých knihách
- Servis pro filmové profesionály a další čtení

ČESKÝ LEV

na ČT1 ČESKÁ TELEVIZE

SLAVNOSTNÍ VEČER

3.3.2012

LUCERNA PRAHA
PŘÍMÝ PŘENOS
20:00

Generální partner

MAGNESIA[®]

Hlavní mediální partner

SEZNAM.CZ

Milí přátelé, členové a příznivci FITESu,

minule jsme začali dobrými zprávami, začněme tak i dnes. Letošní ročník výročních cen FITESu Trilobit Beroun se velice vydařil. Oceněna byla díla, která si cenu rozhodně zasloužila, byly uděleny i dvě nové ceny, navíc slavnostní večer v Berouně (píšeme o něm na jiném místě tohoto čísla Synchronu) měl ze všech stran příznivé ohlasy a hojně reflektován – stejně jako výsledky letošních Trilobitů – byl i v médiích.

Ne všechny události ovšem byly veselé; nedlouho po sobě odešly dvě velké postavy československých dějin: Václav Havel a Josef Škvorecký. Oba mužové (možná lépe: Mužové) zanechali v československé společnosti i kultuře (film nevyjímaje) obrovskou stopu. Pojmenováním dvou nových cen Filmového a televizního svazu právě po nich jsme jim logicky vzdali hold, který si zaslouží. Oběma se také podrobněji věnujeme v tomto vydání Synchronu.

Politické hrátky nedávných týdnů mají vliv i na filmařské dění. Odvolaný ministr kultury Jiří Besser se zdál být filmařům nakloněn, návrh Zákona o kinematografii odešel z ministerstva do vlády (byl mnohem později, než se to mělo stát). Doufejme, že nová ministryně neodsune kinematografii na periferii svých zájmů. A že Sněmovna i Senát pochopí důležitost této normy, která nám už dlouho, ale opravdu dlouho chybí. Dnes „pouhý“ poslanec Besser v Berouně na slavnostním večeru s udělováním cen FITESu slíbil, že na další cestu zákona dohlédne. Tak mu věřme.

FITES i v období do vydání tohoto Synchronu bedlivě sledoval dění v našich filmařských kruzích i v televizích a vystupoval proti nepravostem či nedodržným slibům. Bude tak samozřejmě činit i nadále. Nadále budeme spojovat síly i s našimi přáteli v Asociaci režisérů a scenáristů a v dalších podobně smýšlejících organizacích a institucích. Nadále budeme pomáhat všem, kteří o to budou stát, bude-li to v našich silách. A nadále vás, milí čtenáři Synchronu, budeme o všem informovat.

Bohužel – finanční situace není zcela příznivá (což není samozřejmě situace pouze ve FITESu). Zkontrolujte proto, prosíme, zda máte zaplacen členský příspěvek. Mnoho z vás na seznam zapomnětlivců (uveřejněný v minulém čísle) zareagovalo vstřícně. Seznam zaktualizujeme a znovu otiskneme. Jak vidíte, toto číslo Synchronu opět nevychází v kompletním rozsahu, bohužel musíme jeho obsah z finančních důvodů redukovat.

Závěrem ale zase vlídně: přejeme všem, aby přežili zimu v poklidu, třeba nad Synchronem, v biografech či u televizí. K tomu samozřejmě všem přejeme, aby v kinech i na televizních obrazovkách bylo na co se koukat. A aby se výše zmíněných nepravostí kolem nás dělo co možná nejméně.

Jaro se blíží! Přejeme vám hodně sluníčka a tepla. A samozřejmě lásky, která vítězí nad lží a nenávistí!

Redakce

Obsah

- 2 O cenách Trilobit
- 6 Píšeme si s ministryní, Radou ČT i s generálním ředitelem
- 8 Nákladné „objevování“ Krále Šumavy
- 9 Loučení s Václavem Havlem a Josefem Škvoreckým
- 13 Vzpomínky na Pavla Krause a Milana Večeřu
- 14 Čtvrtstoletí Finále Plzeň
- 16 Febiofest
- 17 Krtek a Hollywood
- 18 Sto let od narození Jiřího Trnky
- 19 Zrození televizního národa – skvělá kniha o počátcích TV vysílání
- 20 Ladislav Helge na cestě za občanským filmem
- 21 O připravované komisi ministryně kultury
- 21 Kam za dokumentaristickým vzděláváním
- 21 Peněz na filmy bude v Česku méně
- 22 O Cenách české filmové kritiky
- 23 O nedostatku malých televizních komedií
- ... a další čtení

Autoři fotografií: Líba Taylor, archiv Tomáše Lachmana, Věra Štollová, archiv Martina Štolla, archiv Finále Plzeň, Jan Malíř, archiv Olgy Sommerové, archiv Zdeny a Josefa Škvoreckých, archiv Heleny Slavíkové, produkce filmu Odcházení, ČT, nakladatelství Host, nakladatelství Havran.

66. ČTVRTLETNÍK FITESu

se koná v úterý 27. 3. 2012 od 17 hod. – cca 19 hod.

v Malostranské besedě, 2. patro – Videokavárna **TRICK BAR**

Malostranské náměstí 35/21, 118 00 Praha 1

Hostem bude nová ministryně kultury
paní Mgr. Alena Hanáková

Klíčová témata panelové diskuse:
mediální rady, fiskální stimuly, financování a přežití Fondu
kinematografie, NFA – digitalizace a podmínky užití archivních
materiálů, vztahy s profesními organizacemi, zákon o České televizi

Moderátor: Radko Kubičko

POZOR!!! POZOR!!! POZOR!!!
ZMĚNA TRADIČNÍHO MÍSTA KONÁNÍ

Valná hromada

Českého filmového a televizního svazu FITES

se koná ve čtvrtek 12. 4. 2012 od 17 hod.

v Malostranské besedě, 2. patro – Videokavárna **TRICK BAR**

Malostranské náměstí 35/21, Praha 1

Témata: FITES – smysl existence, činnost,
co členové od FITESu očekávají, volby

Členské příspěvky na rok 2012 posílejte na č.ú. 26831021/0100

Prosíme do zprávy pro příjemce napsat celé jméno a poznámku ČP
(členský příspěvek) a letopočet, kterého roku se platba týká.

Vzor: Jan Novák, ČP, 2012

SYNCHRON, časopis Českého filmového a televizního svazu FITES, Pod Nuselskými schody 3, 120 00 Praha 2, internetová adresa: www.fites.cz, kontakty: info@fites.cz, produkce@fites.cz, redakce@fites.cz, uctarna@fites.cz. Číslo účtu u Komerční banky Praha-východ je 26831021/0100.

Řídí redakční rada: Jarmila Cysařová, Zdena Čermáková, Daniel Růžička, Jana Tomsová. Redakce: Tomáš Pilát (šéfredaktor), Agáta Pilátová, kontakt: redakce@fites.cz, tomas.pilat@rozhlas.cz, agata.pilatova@tiscali.cz.

Sazba a grafická úprava Nataša Allramová, tisk Tabuc-Pack s.r.o. Vychází 6x ročně za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Nadace ČLF. Evidence MK ČR č. E 13763. ISSN 1213-9181. Inzerce zajišťuje CLOWN CZ, Václavské náměstí 19, 110 00 Praha 1, telefon: 608 379 340, roman.slosr@clown.cz.

Expedice DUPRESS Podolská 110, 147 00 Praha 4, tel. 241 433 396, 721 407 486.

Toto číslo bylo dáno do tisku 22. února 2012. Předplatné 600 Kč (včetně poštovného) je pro členy Fitesu zahrnuto v členském příspěvku.

V BEROUNĚ SE PŘEDÁVALY CENY TRILOBIT

V Berouně se letos už po dvanácté sešli filmaři i televizní tvůrci k tradičnímu předávání Cen FITES Trilobit. V podvečer 28. ledna se berounský sál kina Mír zcela naplnil, dostavili se významní hosté, věrné domácí publikum, přijeli členové FITESu z celé republiky; výzdoba, ceny i květiny na pódiu nachystány – program mohl začít.

Jana Tomšová a Jarmila Cysařová na TK

Porota na TK zastupoval Vladimír Just, Olga Sommerová a Vítězslav Sýkora

Zástupci sedmé velmoci

Jak to probíhalo

Podvečernímu slavnostnímu programu ovšem předcházela rušný den: pro návštěvníky byl nachystán dopolední blok věnovaný dětem a odpolední projekce filmů pro dospělé. Děti se dostavily jako vždy v hojném počtu a projevovaly živý zájem o pestré kolekci snímků (části z animovaných seriálů Králík Fiala, Sedmives, Vosa Marcelka, Tarbíci, O Kanafáskovi, Tři prasátka), o kvíz s Milošem Zvěřinou i drobné dárky, které poskytla Česká televize. Mimochodem, jeden z hlavních aktérů dětského programu Miloš Zvěřina patřil o pár hodin později k protagonistům předávání cen, neboť získal za svůj film **Helga L – 520** jednoho z pěti Trilobitů „za originální zpracování tématu holocaustu prostřednictvím animace dětských kreseb ve filmu“. To ovšem malí návštěvníci nevěděli, pro ně byl příjemným a vtipným společníkem „jejich“ programu. O to větší obdiv všestrannosti pana režiséra!

Přílípem odpoledního filmového programu bylo uvedení dokumentárního pořadu o předávání loňských Cen Trilobit režisérky Olgy Sommerové a vítězné snímky minulého ročníku. Např. Dějiny udatného českého národa, Náš první hospodář, Lise Forell – sem fronterais, Zachraňte Edwardse.

Slavnostní předávání cen 2011 zahájilo duo sester Tesařových a jejich tatínka, který produkci svých talentovaných a šikovných dcer doprovázel u klavíru. Režie programu se ujali Ivan Biel a Jaroslav Černý, výtečnou a pohodovou moderátorkou byla Ester Janečková. Podstatně přispěla k důstojnému i příjemně pohodovému průběhu programu a dokázala duchapřítomně zahladit několik drobných (ale opravdu jen drobných) nedopatření.

V úvodu byla představena porota, která o oceněních v rámci Trilobitu Beroun rozhodla; její předsedkyně Olga Sommerová stručně pohovořila o letošní úrodě filmů, další člen poroty Vladimír Just četl zdůvodnění, jež oceněná díla provázela. K účastníkům stručně promluvili i další významní hosté, senátor Jiří Oberfalzer a poslanec Jiří Besser, milý a vstřícný projev přednesla berounská starostka Šárka Endrlová.

Po čestných uznáních došlo na předání Trilobitů. Ceny Vladislava Vančury a dvou nových cen, jež se letos udělovala po prvé: Ceny Václava Havla za přínos díla občanské společnosti a Cenu Josefa Škvoreckého za adaptaci literárního či dramatického díla.

Až na skutečně nepatrné výjimky (nemoc, pobyt v zahraničí) si přijeli pro své Trilobity či jiná ocenění všichni. Zvláště potěšitelná byla účast režiséra

Jana Němce, čerstvého držitele Ceny Vladislava Vančury, neboť byl krátce po nemoci. Publikum velice vřele přijalo také Dagmar Havlovou; manželka Václava Havla převzala Cenu Josefa Škvoreckého za filmovou adaptaci divadelní hry *Odcházení* a zároveň předala Cenu za přínos díla občanské společnosti, jež dostala Havlovo jméno.

Berounské „vysvědčení“

Ceny FITESu Trilobit Beroun i slavnostní předávání si letos zaslouží samé jedničky. Především proto, že ocenění se dostala do správných rukou; že – například – porota si právem všimla snímků, pořadů i počínů, jež někdy zůstávají na okraji zájmu jiných uměleckých cen (publicistický cyklus, televizní dokumenty, ocenění záslužných aktivit v oblasti filmového plakátu atd.). Spravedlivě ovšem dodejme, že u „trilobitů“ poroty tomu tak bývá vesměs pokaždé. Trilobitu i FITESu sluší také promyšlené zřízení dvou nových cen, jejichž oprávnění jistě zhodnotí i budoucnost.

Předávání cen proběhlo v slavnostní a zároveň příjemné atmosféře, zasloužila se o to režie, moderátorka a také všichni vystupující – reprezentativní sestavou slavnostních řečníků počínaje a stručnými, leč srdečnými proslovy oceněných konče. Sluší se poděkovat malým muzikantkám, sestřím Tesařovým i jejich rodičům za milé zpestření programu (a ovšem i za pohodové improvizace u klavíru při předávání cen). A také pochválit organizační tým, jenž v pozadí pečlivě zabezpečoval hladký průběh akce. Bohatý byl rovněž mediální ohlas letošních resp. loňských Cen Trilobit. Česká televize vysílala už den předtím, v pátek 27. 1. rozhovor s předsedkyní poroty Olgou Sommerovou v Dobrém ránu, v sobotu hovořil v pořadu Jolky Krásné člen poroty Vladimír Just (pořad se reprizoval). O Trilobitu obsáhle informoval Český rozhlas, stanice Vltava a Radiožurnál, ČTK, zprávy přinesl také denní tisk. ČT uvedla 11. února svižný a poutavý dokument Jaroslava Černého *Trilobit Beroun*, který na nevelkém prostoru obsáhl charakteristiku oceněných děl, průběh akce a její význam i další souvislosti (berounské zázemí, FITES a jeho společenské postavení atd.). Dodejme s úsměvem: je to vlastně tak trochu důkaz, že Trilobit skutečně byl; vždyť se přece říká – kdo není v médiích, jako by nebyl. Daleko pádnějším důkazem však stejně zůstává radost oceněných a díla, která vytvořili.

-ap-

Děti neodcházelý s prázdnou

Miloš Zvěřina v akci

Sál byl plný nadšených dětí

PROTOKOL POROTY CEN TRILOBIT BEROUN 2011

Bohdana a Pavla Tesařovy

Hosté

Starostka ing. Šárka Endrlová a Ester Janečková

Český filmový a televizní svaz a město Beroun udělují cenu

TRILOBIT

Janu Švankmajerovi

za bohatou obrazotvornost, podvrtný humor a invenci, s níž film *Přežít svůj život* nahlíží do lidské psychiky a stírá hranice mezi realitou a snem

Tomáši Škrdlantovi

za nesentimentální reflexi umělce, který v dokumentu *I am Like a Tiger* statečně bojuje se smrtí vlastní tvorbou

Miloši Zvěřinovi

za originální zpracování tématu holocaustu prostřednictvím animace dětských kreseb ve filmu *Helga L – 520*.

Martinu Marečkovi

za autentické a vtipné pojetí netradiční humanitární pomoci v Africe v dokumentu *Pod sluncem tma*

Zuzaně Liové

za režijně, herecky a především scénaristicky čisté pojetí filmu jako vyprávění dramaticky dobře vystavěného příběhu v díle *Dům*

ČESTNÉ UZNÁNÍ

Jakubu Hejnovi

za skvěle vybudovaný filmový esej v dokumentu *Divadlo Svoboda*, který je dokladem originálního kulturního fenoménu

Pavlu Kačírkovi

za dramatickou interpretaci života a mnohvrstevné osobnosti statečného odbojáře i vědce, v dokumentárním filmu *Akta Vladimír Krajina*

Režiséru **Martinu Šulíkovi** a kameramanu **Martinu Šecovi**

za syrovou poezii jejich sugestivní hamletovské variace z autentického prostředí romské osady v hraném filmu *Cigán*

Evě Vrbkové

za přesvědčivě civilní ztvárnění hlavní ženské role ve filmu Roberta Sedláčka *Rodina je základ státu*

Dagmar Havlová a Vladimír Just

Zuzana Liová a ing. Rückl

Jan Švankmajer

CENU JOSEFA ŠKVORECKÉHO

za adaptaci literárního díla

Václavu Havlovi in memoriam za důsledné dodržení karnevalové poetiky v hořce groteskní výpovědi o světě moci a za důkaz, že absurdita zůstává realitou dneška ve filmu *Odcházení*

CENU VÁCLAVA HAVLA

za přínos díla občanské společnosti

Pavlu Bezouškovi

za dvacetileté vytrvalé a důsledné naplňování veřejné služby v kritické reflexi ekologických problémů s přesahem do celospolečenských a politických témat v cyklech *Nedej se a Přidej se*

Soně Göblové

za důsledné naplňování veřejné služby v kritické reflexi ekologických problémů s přesahem do celospolečenských a politických témat v dokumentu *Blokáda* z cyklu *Nedej se*

Zdeňce Jelenové

za důsledné naplňování veřejné služby v kritické reflexi ekologických problémů s přesahem do celospolečenských a politických témat v dokumentu *Nízkoenergetický dům* z cyklu *Přidej se*

MIMOŘÁDNOU CENU POROTY

Pavlu Rajčanovi

za důslednou badatelskou a kurátorskou práci při vybudování kolekce 60 tisíc filmových plakátů a uspořádání stovky výstav v České republice a ve světě

Český filmový a televizní svaz, město Beroun a Nadační fond LETOROSTY udělují

CENU VLADISLAVA VANČURY

režiséru **Janu Němcovi**

za přínos české i světové kinematografii v oblasti hrané, dokumentární a experimentální tvorby

NOVÉ CENY NA TRILOBIT BEROUN 2011

CENA VÁCLAVA HAVLA za přínos díla občanské společnosti

a

CENA JOSEFA ŠKVORECKÉHO za adaptaci literárního díla

Díky vstřícnosti a rychlé reakci dvou skvělých lidí mohly být vytvořeny dvě nové ceny, které se porota rozhodla udělit. Bez nároku na honorář, bez podmínek na prezentaci sebe sama, s úctou k osobnostem, jejichž jméno ceny nesou, řekli „ano“.

O kom je řeč?

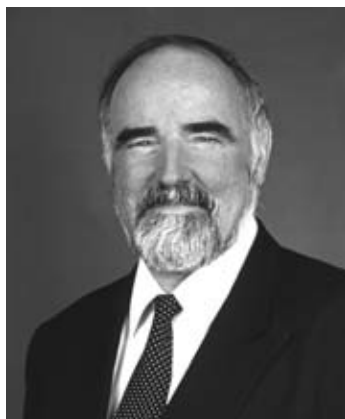

Kateřina Žlebková

Členka Unie výtvarných umělců České republiky, žije na Moravě.

V malířském a kreslířském díle této moravské autorky zaujmou mimo jiné nevšední výtvarné charakteristiky postav a portrétní práce. Její schopnost výtvarné zkratky našla uplatnění i v návrzích na skleněné plastiky ceny Trilobit s portréty Václava Havla a Josefa Škvoreckého. Ve tvorbě Kateřiny Žlebkové od počátku převládají figurální kompozice, věnuje se však i krajinomalbě. Její citlivé kresby byly vystaveny například na Bienále kresby v Plzni.

V posledních deseti letech také spolupracuje se svým mužem, sochařem a designérem Jiřím Žlebkem, na různých interiérových realizacích v rámci AŽ-ATELIÉRU ŽLEBEK s.r.o.

Ing. Jiří Růckl

Přímý potomek sklářského rodu Růcklů, podnikatel, bývalý senátor za ODA, prezident sklárny Růckl Crystal v Nižboru.

Na základě vítězného privatizačního projektu a následného odkoupení závodu od Fondu národního majetku se 1. června 1992 stal ing. Jiří Růckl majitelem sklárny v Nižboru a založil firmu „Antonín Růckl a synové s.r.o., sklárna Nižbor. V roce 1998 byla původní společnost přetransformována do akciové společnosti RŮCKL CRYSTAL a.s., a stala se tak jejím právním nástupcem. Růckl Crystal a.s. se věnuje výrobě užitkového a uměleckého olovnatého křišťálu.

Pro vysokou kvalitu výrobků a služeb je firma vybírána pro výrobu a dodávky oficiálních státních darů.

JEDNU VĚTU K TRILOBITU

Reprezentanty v různých funkcích a profesích, kteří se zúčastnili slavnostního udělení cen Trilobit Beroun 2011, jsme požádali o jedno slovo, nebo větu, které se jim vybaví jako první, když se vyřkne: „Udělení cen Trilobit Beroun.“

Za pořadatele:

Ing. Šárka Endrlová – starostka města Beroun

„Trilobit byl prostě kouzelný, milý a lidský, stejně jako dokument pana Černého vysílaný v sobotu večer na ČT2. Touto cestou tedy ještě jednou poděkování vám všem.

Osobně mi utkvělo v paměti: Při příchodu mne bývalý ministr kultury označil za: „přilíš divoký podklad pod starostenský řetěz“, nevím, jestli myslel moji náтуру neřízené střely, vzor kostýmu, co jsem měla na sobě, nebo obojí... No a moji kluci byli z Trilobita nadšení hned dvakrát – ráno z večerníčku s panem Zvěřinou a večer z toho, že rodiče odešli na celý večer pryč a oni mohli spát u babičky s dědou.“

Doc, MgA. Olga Sommerová – místopředsedkyně FITESU

„Trilobit pro mne byl vždycky prestižní cenou právě pro svůj původ v nádherných dobách Pražského jara. Jsem potěšena, že jeho lesk v Berouně opět září.“

Za sponzory:

PhDr. Anna Matoušková – náměstkyně ministra pro kulturní dědictví

„Jsem moc ráda, že trilobiti zdobí nejen strop obřadní síně berounské radnice a berounskou starostenskou insignii, ale také kulturní život tohoto města. Vážím si toho, že jsem mohla být u toho, když se filmařský Trilobit před dvanácti lety usídlil v Berouně a přeji si, aby mu tato nika vyhovovala co nejdéle.“

Ing. Petr Dvořák – generální ředitel České televize

„Po náročném pracovním týdnu se mi v sobotu do auta sedalo těžko, ale hned při vřelém uvítání organizátorů slavnostního večera Trilobit v čele s příjemnou Olgou Sommerovou jsem věděl, že to nebyla zbytečná cesta.“

Ing. Jiří Rückl – prezident a majitel sklárny Rückl Crystal, a.s.

„Když se řekne Trilobit Beroun 2011, tak se mi vybaví: pohoda a příjemná a také překvapivá setkání...“

Ing. Jan Šroubek – generální ředitel Vápenka Čertovy schody, a.s.

„V kině nikdy nesedám v první řadě. Až na udílení cen Trilobit Beroun. Možná i proto je tato akce pro mě tak výjimečná.“

Jiří Oberfalzer – předseda Nadačního fondu Letorosty, také senátor

„Je to pro mě vždy vzácný zážitek. Příležitost setkat se s přáteli a dávnými známými. A díky naší ceně V. Vančury i s velikány české kinematografie.“

Bohumil Stibál – starosta obce Všeradice a majitel Zámeckého dvora Všeradice

„Spousta známých tváří a příjemný společenský zážitek s možností podílet se alespoň malou částí na jeho podpoře.“

Za porotu:

Prof. PhDr. Vladimír Just, CSc. – „Když se řekne Trilobit Beroun, vybaví se mi pocit viny za to, že jsem Olze nezvyšil mrňavý mikrofon jak chtěla, nechtěl jsem zdržovat vyhlášení a čtení, a tak jsem se k němu raději (typicky český intelektuál!) shrbil a sehnul, čímž jsem pokus o jeho zvýšení nechal na ní, a výsledek byl pád mikrofonu, za což se kají.“

PhDr. Jan Svačina – „Antilev.“

MgA. Jarda Černý – „Báječné oboustranné koláčky!“

Ing. Tomáš Pilát – „Trilobit je pro mě něco výjimečného. Tradice, která zavazuje a přítomnost, která se jí snaží dostát. Jsem upřímně hrdý na to, že mohu být u toho.“

Za oceněné:

Tomáš Škrdlant – režisér, oceněn za film *I am Like a Tiger*

„Přál bych si, aby se z Trilobita nestala fosilie. (Některým cenám s dlouhou tradicí to hrozí...).“

Miloš Zvěřina – režisér, oceněn za film *Helga L-520*

„Radost celý den... (od 10.00 do 22.00).“

Pavel Kačírek – režisér, oceněn za film *Akta Vladimír Krajina*

„Já i můj film jsme měli štěstí, že jsme dostali ocenění jako druží. Cena z rukou pana Bessera (třetí v pořadí) by nás asi minula.“

Eva Urbková – herečka, oceněna za výkon ve filmu *Rodina je základ státu*

„Trilobit Beroun – snad to není ocenění vykopávek...“

Pavel Bezouška – dramaturg oceněných cyklů *Nedej se a Přidej se*

„Původně jsem chtěl napsat, že 21. prosince bude konec světa, ale vážně: Ekologický investigativní cyklus *Nedej se* má řadu cen z různých ekologicky zaměřených festivalů. Ceny Trilobit nebo Ceny Václava Havla si vážíme o to víc, že má mnohem širší záběr a netýká se jen filmařských aktivit na ochranu přírody a prostředí.“

Jan Němec – režisér, oceněný za přínos české i světové kinematografii

„Trilobit Beroun – je jako meloun.“

Za realizační štáb a účinkující:

Ing. Karel Abrahám – vedoucí odboru školství, kultury a vnějších vztahů berounské Radnice

„Udílení cen Trilobit Beroun se stalo již tradicí a bylo to vidět nejen na návštěvě slavnostního večera, ale především na počtu dětí, které naplnily sál kina při dopoledním promítání večerníčků.“

Danuše Hrdinová – ředitelka berounského kina Mír

„Z pohledu berounského diváka jedinečná možnost vidět slavné a oceňované.“

Robert Riedl – produkční České televize

„Jsem rád, že jsem mohl mírně přispět ke zdárnému průběhu večera a již se těším na příští ročník.“

Zdena Čermáková – produkční Trilobita

„Praha – Beroun – Praha – Beroun – Nižbor – Beroun – Praha – Beroun, maily, maily, telefony, Štaflová, Abrahám, Štaflová, Štaflová, Hrdinová, Abrahám, slivovice. A další přímá lidi, se kterými je radost realizovat: Praha – Beroun – Praha – Beroun... Děkuji moc berounským kolegům, kteří jsou důkazem toho, že někdy není důležité, kde člověk je, ale s kým je.“

Michal Tesař – pianista, vedoucí kapely

„Pod pojmem Trilobit Beroun si představuji podporu něčeho smysluplného, tedy činnosti, která má být podpořena i bez širšího komerčního využití. Na otázku ohledně Trilobitu **Pavla** (mladá houslová virtuoska) odpověděla, že se jí vybaví sál kina v Berouně, **Bohdance** (nadějná flétnistka) se vybaví vitrína s cenami Trilobit a mé ženě (**Alena Tesařová Grilllová**) příjemný pocit.“

Za hosty:

Jiří Miška – producent oceněného filmu, dále i režisér a animátor

„PŘÁTELE.“

Radim Procházka – producent oceněného filmu, jinak i režisér

„Před deseti lety první filmová cena, kterou jsem dostal.“

Martin Vadas – kameraman, režisér

„Na Trilobitu v Berouně mě zaujala věta, kterou jsem kdesi zaslechl, ale nevím, kdo ji řekl: „Ceny Trilobit mají autoritu (váhu), které se mnohým jiným medailím nedostává.“

Ondřej Kepka – herec, režisér

„Trilobit? Vždycky velká ledová zima a velmi hřejivě příjemný večer!“

Jakub Bouček – novinář

„Mírně zmatená besídka základní školy s nádechem roztomilosti.“

Miroslav Sanytrák – podnikatel, duševní podporovatel Trilobita, bývalý sponzor

„Profesionalita organizace snoubená s udílením cen Berounský Trilobit, byla ozdobou začátku roku 2012. Krásu cen Trilobitu okořenila krása přítomných žen. O Berounském Trilobitu se konečně mluví. Berounský Trilobit překvapil svou velkou návštěvností. Berounský Trilobit konečně profesionální.“

Všem osloveným děkujeme

-zdc-

BEZ NÁROKU NA HONORÁŘ

Honoráře za práci pro FITES jsou dost malé, spíše symbolické, ale pokryjí alespoň vlastní náklady a útratu. Přesto, aby FITES a jeho aktivity mohly dál fungovat, mnozí, kteří se podíleli na realizaci udílení cen Trilobit Beroun 2011, se svého honoráře vzdali, a to:

- za práci v porotě: Olga Sommerová, Kristina Vlachová, Vladimír Just, Vítězslav Sýkora, Jan Svačina, Jaroslav Černý, Tomáš Pilát
- za režii večera: Ivan Biel a Jaroslav Černý
- za práci na scénáři večera: Olga Sommerová

Je to vstřícný a chápavý čin, díky, leč bylo by optimističtější, kdyby si FITES mohl dovolit takové dary nepřijímat.

Asociace režisérů a scenáristů
ARAS

Český filmový a televizní svaz
FITES **FITES**

Vážená paní
Mgr. Alena Hanáková,
ministryně kultury ČR

V Praze dne 6. února 2012

Vážená paní ministryně kultury,

žádáme Vás, abyste podle zákona o Českém rozhlasu odvolali z funkce člena rady ČRo pana Antonína Zelenku, protože jeho funkce v čele tiskového odboru, jíž byl pověřen ministrem školství panem Josefem Dobešem, odporuje tomuto zákonu. Funkce, kterou vykonává na Ministerstvu školství je funkcí veřejné správy, což zákon o Českém rozhlase nedovoluje a není rozhodující, zda byl ministrem jmenován nebo pověřen.

Ljuba Václavová
předsedkyně ARAS

Olga Sommerová
místopředsedkyně FITES

Ivan Biel
místopředseda FITES

na vědomí též:
předsedkyni PS M. Němcové
předsedovi mediální komise Ing. arch. V. Menclovi

DOPIS FITESU A ARASU RADĚ ČT VE VĚCI „CYKLUS PŘÍPAD PRO OMBUDSMANA“

Vážená Rado České televize,
v květnu loňského roku 2011 podaly FITES a ARAS společnou stížnost na postup České televize TS Brno ve věci cyklu Případ pro ombudsmana. ČT TS Brno pak zaslala písemné vysvětlení této kauzy a FITES a ARAS si k tomuto vysvětlení vyžádaly odpověď dlouholetého dramaturga ČT TS Brno Oty Pruši, který byl za ČT dramaturgem tohoto cyklu. Jeho odpovědi jsou alarmující. Vyvrátil jednotlivé části dopisu šéfa programu TS Brno pana Davida Zielgebauera i šéfdramaturga Pavla Galíka (viz přílohy 1–5). Jeho argumenty potvrdil i Břetislav Rychlík, který nezpochybňuje právo ČT změnit formát i tvůrce, pokud se tak stane cestou standardních a transparentních kroků. Oba, pan Oto Pruša i Břetislav Rychlík, jsou připraveni veškerá uváděná tvrzení vedení ČT TS Brno Radě ČT osobně vyvrátit a doložit, že rozpočet pořadu vždy vycházel z jednání a nabídky ČT TS Brno. Neexistuje žádná odborná analýza ČT TS Brno, která by mohla vést ke zrušení odborně i divácky úspěšného původního autorského formátu. Jeho sledovanost v posledních letech byla podstatně vyšší než u obdobných publicistických pořadů TS Brno. Autoři tvrdí, že za celých šest let trvání cyklu nebyla ze strany TS Brno vnesena jediná připomínka, natož nabídka k diskusi o potřebě inovace programu. O zrušení pořadu se autoři dozvěděli na ulici od šéfa zpravodajství Romana Ondrúje, který „vyvinul“ nový formát s názvem Ochránce.

(příloha 7 – text, který vyšel v Lidových novinách).

Paní Andrea Majstorovičová, tehdejší vedoucí Vývoje programu, může potvrdit, že žádná interní soutěž na změnu pořadu nebyla vypsána. Manipulaci se stanoviskem zástupkyně Veřejného ochránce práv RNDr. Jitky Seitlové (kterou pánové Zielgebauer a Galík mylně titulují jako doktorku práv, což zcela symptomatically svědčí o jejich orientaci ve věci) považujeme za nehoráznou. Paní RNDr. Seitlová zcela jednoznačně odmítá tvrzení uvedené v dopise manažerů z TS Brno. Nebyla nikdy informována o vývoji nového formátu ředitelem TS Brno Karlem Burianem, pouze jednou, po smrti JUDr. Otakara Motejla, přijala pozvání do ČT, kde potvrdila zájem na zachování původního funkčního formátu. RNDr. Jitka Seitlová je připravena tuto informaci potvrdit.

Další nepravdivá tvrzení z odpovědi vedení TS Brno dokládají tristní situaci v tomto studiu: Pánové Zielgebauer a Galík v odpovědi Radě ČT a profesním svazům tvrdí, že již počátkem května rozhodla ČT tento cyklus

změnit. Přitom existuje mail pana Galíka z 3. srpna, kde je pořad v nabídce schválené panem Zielgebauerem, zmiňován. (viz příloha č.6)

From: Galík Pavel

Sent: Tuesday, August 03, 2010 4:04 PM

To: Plešák Pavel; Mulíček Dušan; Komárek Richard; Pruša Oto; Sliva Viktor

Subject: Staré přihlášky

Pro orientaci přidávám kompletní soupis přihlášek z jara a hlavně zredukované přihlášky, které prošly přes schvalovací kolo u Davida Z. Pokud stojíte o reklamaci některé z přihlášek, která neprošla, křičte.

Pg

Příloha <<NABÍDKA POŘADŮ CPD pro rok 2011 komplet.doc>> <<NABÍDKA POŘADŮ CPD pro rok 2011 redukována.doc>>

Srovnání úrovně zrušeného pořadu s inovovaným musíme samozřejmě ponechat na zvážení Radě ČT, jen upozorňujeme, že po „inovaci“ sledovanost pořadu prudce klesla a že lze doložit, že nápad na propojení tří příběhů je autorským námětem Břetislava Rychlíka, protože jej předložil v nabídce TS Ostrava.

Zcela šokující je informace, že v ČT TS Brno existovala „černá listina“, na níž byl uváděn Břetislav Rychlík. Podle svědectví dramaturgů se musela jakákoliv participace manželů Rychlíkových na programu TS Brno hlásit vedení. Takovéto praktiky jsou natolik nepřijatelné a skandální, že předsednictvo FITES a ARAS se domnívá, že je nutno z celé situace vyvodit důsledky. Je zřejmé, že toto svévolné jednání vrcholných manažerů ČT TS Brno (Zielgebauer, Galík, Ondrůj) se nemohlo odehrát bez vědomí vedení TS Brno a jejího ředitele Karla Buriana.

V očekávání odpovědi, s pozdravem

V Praze 23. ledna 2012

Za výkonný výbor FITES
Olga Sommerová
místopředsedkyně

Za Radu ARAS
Ljuba Václavová
předsedkyně

Na vědomí:
Petr Dvořák, generální ředitel České televize

Asociace režisérů a scenáristů

ARAS

Vážený pan

Petr Dvořák

generální ředitel ČT

NÁVRH ARASU NA ČLENY KOMISÍ K VÝBĚRU ŠÉFŮ KREATIVNÍCH CENTER ČT

Vážený pane generální řediteli,

Rada ARAS vyzvala své členy, aby navrhli osobnosti, které by měly usednout v komisi k výběru kreativních producentů ČT.

Posíláme Vám výsledky a to seřazené podle počtu hlasů získaných od členů i Rady ARAS:

Ljuba Václavová – dokument, vzdělávání, publicistika

Karel Smyczek – do hrané tvorby i kamkoli jinam

Miroslav Adamec – zábavná tvorba a kamkoli jinam

Čestmír Kopecký – do hrané tvorby a kamkoli jinam

Petr Kaňka – divadelní a hudební tvorba

Josef Císařovský – dokument, ale i jinam – koprodukce, produkce

Jan Hřebejk – hraná a filmová tvorba, film, koprodukce, produkce

Zuzana Zemanová – hraná tvorba

Anna Vovsová – hraná tvorba

Pavel Štingl – dokument, producent

Petr Nikolaev – hraná tvorba, film – koprodukce, produkce

Marek Dobeš – hraná tvorba a kamkoli jinam

Dagmar Doubková – děti a animovaná tvorba a kamkoli jinam

Olga Sommerová – společná kandidátka s FITES

Po dohodě s FITES kandidujeme i pro TV studio v Brně, případně zástupce brněnského studia v Praze:

Jiří Voráč

Jan Gogola st.

Vážený pane řediteli, ještě bychom navrhovali předsedu Penklubu **Jiřího Dědečka** do kterékoli komise, podle Vaší úvahy, jako představitele českých spisovatelů a **Jana Buriana** jako představitele náročné zábavy.

Zdraví Vás

Ljuba Václavová

předsedkyně ARAS

Podobný dopis ve věci návrhu členů komisí poslal generálnímu řediteli ČT i FITES

Vážený pan

Petr Dvořák, generální ředitel

Česká televize, Kavčí hory, Praha 4

28. 1. 2012

Vážený pane řediteli, Filmový a televizní svaz posílá návrh těchto osobností na členy komisí pro výběr kreativních producentů:

Dokumentární tvorba

doc. Jiří Voráč, Masarykova univerzita Brno

doc. Jaromír Volek, Masarykova univerzita Brno

prof. Vladimír Just, pedagog UK Praha

Hraná tvorba

prof. Jan Gogola st. (šéf ateliéru Rozhlasové a televizní dramaturgie a scénáristiky JAMU, pedagog FAMU)

prof. Václav Cejpek (dramaturg, bývalý rektor, nyní prorektor JAMU, bývalý dramaturg ČT)

dr. Jan Svačina, publicista, člen Rady Fondu kinematografie

S pozdravem

doc. MgA Olga Sommerová, místopředsedkyně FITESu

Výběr šéfů je podle informací z ČT stále v běhu. Z tiskové zprávy České televize podepsané tiskovou mluvčí Michaelou Fričovou vyjímáme:

Do pátku 24. 2. Provedly odborné komise užší výběr uchazečů, na základě kterého absolvují jednotliví kandidáti pohovor u generálního ředitele. Vybrané vítězné kandidáty osloví s nabídkou budoucí spolupráce generální ředitel ČT nejpozději do 10. 3. 2012.

V průběhu března vedení plánuje pilotní provoz nového systému tvůrčích skupin, od dubna by měl být chod skupin nastaven standardně. V červnu pak bude celý proces vyhodnocen, případně budou provedeny potřebné úpravy, od července by pak měly tvůrčí producenty skupiny fungovat již zcela standardně.

Hlavním cílem zavedení tvůrčích producentů skupin je otevřít Českou televizi novým tvůrcům a podnikům, které naplní požadavek Kvality, Respektu, Odvahy a Kreativity. Prostřednictvím nově jmenovaných kreativních producentů chce být Česká televize rychlejší a flexibilnější z hlediska rozhodování o nových projektech a jejich realizaci. Díky pozici kreativních producentů bude také jasně definována osobní odpovědnost za úspěchy, ale i případné neúspěchy jednotlivých projektů.

DOPIS MARTINA VADASE ŘEDITELI ČT VE VĚCI „POŘAD KRÁL ŠUMAVY“

Věc: Nákladné „objevování“ Krále Šumavy v České televizi – poznámka na okraj jedné tiskové konference

Vážený pane generální řediteli České televize, přečetl jsem si na webu ČT24/kultura/¹ zprávu o připravovaném vysílání dokumentu Král Šumavy z cyklu Po stopách třetího odboje na programu ČT2 v úterý 10. ledna ve 21.00 hodin a zajímalo by mě, jak je možné, že pracovníci ČT nejen na tiskové konferenci dne 4. 1. 2011 v ÚSTR, ale dokonce i na webu ČT2 lživě a v rozporu s Kodexem ČT tvrdí, že „Dokumentaristé Televizního studia Ostrava natočili unikátní svědectví (lež, sic! pozn. M.V.) o skutečném Králi Šumavy Josefu Hasilovi. Dlouho žil v utajení v Chicagu (lež, sic! pozn. M.V.) a jeho příběh je dosud zcela neznámý (lež, sic! pozn. M.V.) cyklus Po stopách třetího odboje bude první (lež, mystifikace, sic! pozn. M.V.), který jeho story přinese na televizní obrazovky. Uvidíte v úterý 10. ledna na ČT2 v 21.00 hodin. Dokument Král Šumavy z cyklu Po stopách třetího odboje... natočili novinář a scenárista Luděk Navara, dramaturg Josef Albrecht a režisér Marcel Petrov. . .” Jak je možné, že takový zbytečný recyklát v České televizi vůbec vznikl? Kolik asi stál peněz plátce televizního poplatku? Je vůbec možné, že autoři a dramaturgové takového výtvaru – zaměstnanci České televize – si nevšimli, že téma bylo již v minulosti kvalitně

zpracované a Česká televize má ve svém archivu původní dokument Kristiny Vlachové Zpráva o Králi Šumavy © Česká televize 2000 a všechna práva k němu? Nevím, proč takový kvalitní film celé desetiletí Česká televize nereprizuje?

Proč Česká televize klidně utrácí peníze na prostou recyklaci v minulosti již kvalitně zpracovaného tématu, která nepřináší nic nového, kromě zprávy, že pan Josef Hasil se svou manželkou v Chicagu stále ještě žije...? Přejme mu pevné zdraví!

Jak je možné, že přípravy a presentace takového samoučelného televizního recyklátu se účastní sám Daniel Herman, ředitel ÚSTR a na státní významném Josefa Hasila prezidentem republiky a existenci kvalitního a nadčasového dokumentu Kristiny Vlachové musí účastníky předváděcí projekce v ÚSTR upozornit až Dr. Petr Blažek, historik a zaměstnanec ústavu ředitele Hermana?

Je možné, že v České televizi mají všichni zaměstnanci zúčastnění na výrobě Cyklu Po stopách třetího odboje nulovou paměť? Trpí snad slepotou? Zajímalo by mě, jaká opatření přijme ředitel ČT, aby se podobné mrhání peněží plátců televizního poplatku v budoucnu již nekonalo?

Kdy bude ČT reprizovat ve vhodném čase kvalitní dokumenty Kristiny Vlachové a dalších poctivých tvůrců?

S pozdravem a přáním všeho dobrého v novém roce Martin Vadas

A byla-li v dopisu zmíněna režisérka Kristina Vlachová, teď ještě jeden názor na její tvorbu. Jeho autor popisuje své zážitky z jakési akce, a vlastně ani není důležité, z jaké.

(...) Vrchol pro mne přišel však už odpoledne: stále aktuální dokument Kauza Uherské Hradiště Kristiny Vlachové (ČT 2, 17. 11. ve 14.25). Režisérka s urputnou vytrvalostí proniká s kamerou pod povrch letitých lží a výmluv, alibisticky a pro většinovou populaci přijatelně překrývající naši nedávnou minulost. Její snímky patří mezi to málo z eticky i esteticky nezpochybnitelných hodnot, kvůli nimž se pořad ještě vyplatí posílat na Kavčí hory koncesionářské poplatky. Jakékoliv případné obstrukce ze strany České televize vůči jejím filmům (s jejichž vysíláním se už dvacet let na obrazovce šetří víc než se šafránem) považuji za hanebnost. Nikoli náhodou Vlachová dostala – kromě prestižní americké ceny v Chicagu – před lety i svým způsobem nejprestižnější domácí cenu za nonkonformitu: Cenu Andreje Stankoviče. I její smutná uherskohradištská „kapitola z novodobé historie české justice“ patří k těm snímkům, které byly a jsou alespoň částečnou satisfakcí pro naše spoluobčany, jimž polistopadová doba dluží morálně i hmotně nejvíc: pro politické vězně. Film je nejen holdem vězňům (namátkou: Pavel Hubačka, Ignác Bilík, Jaroslav Po-

spíšil, Anna Honová, Věra Haluzová a Jan Haluza – trenér Zátópka a devítinásobný mistr republiky v přespolním běhu), ale rozlišuje i mezi estébáky. Vyšetřovatel Augustin Blecha například odzbrojuje nejen bezdomoveckou vizáží, ale i otevřeností, s níž popisuje metody sadistických vyšetřovatelů, jakými byli Vladimír Zavdilík, Ludvík Hlavačka (který svou posedlost mučení elektrickým proudem později přenesl z Uherského Hradiště jako velitel na naši zadržovanou západní hranici) nebo Alois Grebeníček (jehož desetileté pohrdání soudem, jež mu procházelo u podjaté soudkyně Radomíry Veselé, je jednou z největších ostud polistopadové justice). Zaráží však i alibistická vyjádření některých politicky korektních právníků (překvapivě o „důkazní nouzi“ mluví i doktor Motejl). Snad nejkřiklavější je výrok brněnského státního zástupce dr. Rhy, že ani uherskohradištské mučení elektrickým proudem nenaplnuje všechny znaky zločinů proti lidskosti. K tomu po mnohonásobně potvrzeném svědectví tohoto filmu není co dodat.

Vladimír Just (úryvek článku z Divadelních novin 20/2011)

VÁCLAV HAVEL: JAK JSME HO ZNALI

Ještě před rokem, v lednu 2011, se účastnil slavnostního předávání prvních Cen filmové kritiky v pražské Arše; na pódiu lehce vtipkoval, že by si teď měl novináře a kritiky předcházet, když za chvíli půjde do premiéry jeho film. (A to ani nevzpomněl, že vlastně pochází z filmařské rodiny, neboť také jeho strýc se svými producenty a organizátorskými aktivitami nerasmazatelně zapsal do dějin české kinematografie.) Vypadal v pohodě, byť měl za sebou vyčerpávající práci na *Odcházení*. Netušili jsme, že našich příštích setkání s ním už bude pomálu.

Pro toto číslo *Synchronu* – první, které vychází poté, kdy nás Václav Havel opustil – jsme oslovili několik filmařů, kteří se s ním měli to štěstí nejen potkávat, ale i spolupracovat. Přispěli nám několika exkluzivními, faktograficky i emocionálně cennými vzpomínkami či úryvky z dřívějších textů, týkajících se VH. Děkujeme všem, kteří tak obohatili obsah časopisu a hlavně – chtěli být při tom, kdy i naše redakce vzdává hold památce dramatika, politika a filmového režiséra.

Václav Havel v mých filmech

Poprvé jsem s kamerou oslovila manželku *Olgy Havlové* v Míčovně Pražského hradu, když jsem v roce 1993 natáčela GEN o jeho ženě Olze. S Olžinou sekretářkou jsem se předem dohodla, že pana prezidenta upozorní na to, že se ho zeptám na jeho manželku. Po mé slabomyslné otázce: co pro vás znamená vaše žena Olga, mi příkře odpověděl: je spolehlivá. To byla sprcha. Sekretářka totiž nic nevyřídila. Druhý den jsem s Olgou natáčela na Hrádečku, Václav telefonoval své ženě, že se mi omlouvá.

Olga s manželi Havlovými

Podruhé jsem v roce 1995 s dramatikem Václavem Havlem na Hrádečku točila do svého filmu *A znovu Žebrácká opera* představení jeho hry, kterou inscenoval Andrej Krob se svým divadlem Na tahu. Můj film vznikl dvacet let po prvním utajovaném a nelegálním uvedení hry v hospodě U Čelikovských v Horních Počernicích. Z hrádečského natáčení jsem do filmu zakomponovala virtuózní scénu, v níž Ladislav Smoljak demagogicky vysvětluje svým dvěma zákonitým manželkám, proč jsou v lepším společenském postavení, než kdyby jedna byla manželkou a druhá milenkou. Tento Havlův vtipný text je svou absurdní pravdivostí odzbrojující, a do-

Na premiéře filmu *A zase Žebrácká opera*

zajista se mu smějí i odpůrci bigamie. V sadu jsem pak natáčela rozhovor s autorem hry, kdy mluvil o své oblíbené ztrátě identity v postmoderním světě a Krobově ochotnickém Divadle Na tahu, které dokáže nejpřesněji interpretovat poselství jeho her.

Potřetí jsem v roce 2009 s *disidentem* Václavem Havlem točila rozhovor do triptychu o Chartě 77. Udivovalo mě, že si přesně pamatuje události staré tři desetiletí, a že za žádných okolností nepřestává být vtipný, ani při vzpomínkách na dobu tak temně dramatickou jakou byla sedmdesátá a osmdesátá léta. Kromě jeho výroku, „kde chátrá občanská společnost, chátrají i politické strany“, si pamatuju jeho zkušenost z prvního veřejného vystoupení v roce 1988 na manifestaci v Den lidských práv na Škroupově náměstí, kterou režim povolil proto, že Prahu navštívil francouzský prezident Francois Mitterrand. Václav Havel si napsal projev, který přednesl spatra. Řekl mi: „Buď se jen držte myšlenky, kterou chcete vyslovit, anebo psaný projev přečtete. Psaný projev nelze reprodukovat spatra, já jsem se ztratil.“

Režimní televize tohoto „selhání“ využila, a uvedla v oficiální reportáži jen tuto část projevu. To, že i po dvaceti letech nezapomněl na jedno vystoupení, které pak překryla nebyvalá světská sláva, mě dojalo.

Počtvrté jsem s *prezidentem* Václavem Havlem v roce 2010, přesně rok před jeho odchodem na věčnost, natáčela rozhovor mezi ním a Věrou Čáslavskou do životopisného filmu o slavném gymnastce. Věra byla po re-

Při natáčení dokumentu

voluci jeho poradkyně pro sociální a zdravotní oblast. Vyprávěla mi svou zkušenost ze spanilé jízdy do Brna krátce po revoluci, kam ho doprovázela, a kde byla davem nadšených občanů zmítaná a okopávaná. Na archivních záběrech se novopečený prezident prodírá davem fanoušků, jako by se bez mačety klestil pralesem. Napadlo mě, co by tomu asi řekla ochranka amerického prezidenta. Nejspíš by zírala v šoku.

V roce 2010 mi Dagmar a Václav Havlovi udělili Cenu Vize 97 za film *Drž rytmus!*, kterou mi Dagmar předala na festivalu Zlatá Praha na Žofíně. Film o vzniku tanečního představení dětí základních škol na hudbu Bohuslava Martinů byl po *Genu*, *Žebrácké opeře*, *Chartě 77* mým čtvrtým filmem, který Václav viděl. Já viděla takřka všechny jeho hry mnohokrát, a proží-

vala jeho činy disidenta a prezidenta po celý svůj dospělý život. Radovala jsem se z jeho výher, z jeho zářivé osobnosti, z jeho úsilí o vítězství pravdy nad lží. Trápila jsem se útoky malých scvrklých lidí, naposledy po premiéře jeho skvělého filmu *Odcházení*. Vykvetla malá česká, stále se opakující řevnivost na osobnosti větší než je v české zemi povoleno. V soutěži Filmového a televizního svazu TRILOBIT 2011 udělila naše porota filmu *Odcházení* Cenu Josefa Škvoreckého za adaptaci literárního díla. Cenu převzala v Berouně manželka pana prezidenta Dagmar Havlová. Navzdory tomu, že se to nesmí, vzkázala jsem mu na začátku prosince po Andreji Krobovi, že porota vzdala jeho filmu hold. Nejenom ke mně jako k filmařce, ale k tisícům těch, kteří se k němu přibližovali, byl vždycky vstřícný. Vtipný, chytrý, vizionářský, vznešený, nezapomenutelný, jedinečný. Stýská se mi po něm.

Olga Sommerová, režisérka

Štáb i herci si natáčení užívali

S Václavem Havlem jsem velmi úzce spolupracoval od prosince 2009. Jsem asi jediným producentem na světě, který zaměstnával prezidenta v profesi filmového režiséra. V ní se dokonale zorientoval během prvních dvou filmovacích dnů a byl to on, který nás paradoxně honil do práce s poznámkami, proč se ta Dáša tak dlouho líčí, proč osvětlovači tak dlouho svítí a podobně. Štáb i herci si natáčení s ním velmi užívali a jeho laskavost, humor, lidskost a profesionalita byly pro všechny velkým zážitkem. Václav Havel mě donutil po letech oprášit profesi samostatně hospodářského zemědělce. Poprvé jsem ji použil ve filmu „Je třeba zabít Sekala“, kdy jsem si musel pronajmout několik hektarů pole, vysázet obilí a po natáčení ho zase sklidit a v „*Odcházení*“ se celá akce s obilím opakovala. Naposled jsem se setkal s panem prezidentem 3. prosince u něj na Hradečku, hodinu a půl jsme si povídali o všem možném a přitom popíjeli jeho oblíbené šampaňské.

Jeho životní „odcházení“ bylo velmi symbolické a myslím si, že si ani pořádně neuvědomujeme, jak výjimečného člověka jsme ztratili a až příští generace Čechů docení jeho velikost stejně tak jako jeho film.

Jaroslav Bouček, producent

Vždycky chtěl být filmařem

Vztah Václava Havla k filmu byl dán už jeho rodinným zázemím, především strýcem Milošem. Měl filmy rád a odjakživa si přál být filmařem. Opakovaně se hlásil na FAMU, ale vzhledem ke svému původu neměl na přijetí šanci. S filmaři měl úzké vztahy, v několika filmech hrál epizodní role. Kromě filmů ho přitahoval i svět filmu – herečky, herci, režiséři. Měl mezi nimi mnoho osobních přátel. Ostatně za druhou manželku si vzal známou herečku.

Uprostřed natáčení

Ve funkci prezidenta si nenechal ujít jediný karlovarský festival. Na diskusní večery do vily Amálie v lánské oboře si často zval filmaře. Zámek v Lánech měl malý kinosál, v němž pro něj organizovala Andulka Freimanová s Janem Jírou filmové minifestivaly. Kinosál byl i na Hradě, nepřiliš daleko od prezidentovy pracovny. Čas od času tam také zhlédl film. Na sklonku života, ještě předtím, než natrvalo odešel, si uskutečnil svůj dávný sen. Natočil film *Odcházení*.

Vladimír Hanzel, dlouholetý blízký spolupracovník Václava Havla

Václav Havel s Janem Malířem

Šel svou cestou

Jaké pro mne bylo setkání s Václavem Havlem? Setkání s výjimečným člověkem je obrovským štěstím pro každého, kdo si to uvědomuje. Bylo až dojemné jak postupně „náš“ pan prezident objevoval technické možnosti filmu. Měl tolik pochybností, jestli to všechno zvládne. Zajímaly ho názory všech, ale šel absolutně svou cestou. Měl jasnou představu o tom, co nechce!! Bylo to mimořádné, krásné natáčení pro nás pro všechny. Už vždycky nám bude chybět.

Jan Malíř, kameraman

Nebál se jít za svými sny

Poznal jsem Václava Havla v roce 2003, když jsem přišel natočit jeho podporu vězněným kubánským disidentům. Líbilo se mu, že jsem byl sám jen se zvukařem, i to, že jsem místo velkého televizního štábu s sebou vzal pruhovaný vězeňský mundúr, do kterého se za velkého smíchu okamžitě převlékl. V následujících letech jsme těch videopozdravů do celého světa natočili desítky, i když už nekostýmovaných.

V roce 2009 mi pak nabídl, abych dokumentoval jeho další život – čímž zcela změnil ten můj. Dostal jsem šanci zblízka pozorovat velkého, nebojácného muže, majícího vliv na chod věcí doma i za hranicemi. Umělce, který se nebál jít za svými sny, i když už mu ubývalo sil. A také člověka, jenž přede mnou až do konce svého života nic neskrýval, což je ta největší důvěra, které se mi v osobním i profesním životě mohlo dostat...

Petr Jančárek, režisér

Jak jsme ho znali

Bral to jako osvěžení svého prezidentování

Obdivovala jsem Václava Havla, že dal Pavlu Kouteckému důvěru, aby jej v průběhu třinácti let mohl navštěvovat s kamerou a sledovat ho při práci prezidenta, aniž by tušil, jaký bude výsledek, aniž by v průběhu let viděl něco z natočeného materiálu. Myslím, že to bral jako osvěžení svého prezidentování. Také je pravda, že Pavel Koutecký dokázal navázat krásný vztah s lidmi, které natáčel.

První projekce pracovního stříhu filmu *Občan Havel* byla v roce 2007 a trvala asi 3 hodiny. Václav Havel byl prvním divákem mimo tvůrčí štáb. Bylo to v MATu a pak s námi zůstal asi hodinu a půl a režisérovi Jankovi a střihačce Toničce Jankové doplňoval některé scény z filmu svými vzpomínkami. Bylo to pohodové odpoledne a moc ráda na ně vzpomínám.

Jarmila Poláková, Film & Sociologie

Nahlédnutí do světa Václava Havla

Když stříháte jakýkoliv film a když ho stříháte delší dobu, nezbytně se dostanete do světa té osoby nebo toho příběhu. Takže začínáte mít pocit, že žijete ve světě těch příběhů nebo těch lidí, o kterých dennodenně ten film stříháte; takže se vlastně pro mě pan Václav Havel stal osobou velmi familiérní v mé hlavě. Byl takový jako dobrý kamarád. On teda o tom neví, samozřejmě...

Když jsme se s Jarmilou Polákovou dohodli na tom, že bych to mohl zkusit ustříhat, hned vzápětí jsme se sešli s panem Václavem Havlem. Bylo to v rámci festivalu v Karlových Varech, abychom se seznámili, aby věděl, nebo alespoň měl nějaké tušení, do jakých rukou se tento citlivý materiál

Václav Havel vzpomíná před kamerou Olgy Sommerové

dostal. A pochopitelně to bylo na místě, abychom o sobě věděli... Když byl film v nějaké hrubé verzi, zhruba tři a půl hodinový, tak jsme panu VH film ukázali a neměl celkem žádné speciální požadavky... Nechtěl se do toho plést, na ničem netrval. Ačkoli v jednom případě nám dramaturgicky pomohl, být to tak asi nemyslel. Ale zdálo se mu, že ze scén, které se týkaly vládní krize v roce 1997, se vytvořil nepřehledný chuchvalec, dal nám impuls k tomu, abychom to zkrátali.

Miroslav Janek, režisér

*(Pozn. red.: Miroslav Janek se po tragickém úmrtí Pavla Kouteckého ujal dokončení dokumentárního filmu a televizního cyklu *Občan Havel*.)*

ZA JOSEFEM ŠKVORECKÝM (OSOBNÍ VZPOMÍNKA)

(Narozen 27. září 1924 v Náchodě, zemřel 3. ledna 2012 v Torontu)

Jakmile čas komunistickou oponou trhnul, ze všeho nejdřív jsem sedla a napsala dopis Josefu Škvoreckému; bylo to na Hod Boží 1989. Ptala jsem se ho, zda by nám, tedy Československé televizi, nedal práva na *Lvíče*. A hned trapas! Úplně mi v tom nadšení vypadlo z hlavy, že *Lvíče* před okupací natočil Václav Gajer (s krásnou Marií Drahokoupilovou) jako distribuční film. Škvorecký mi to jemně připomněl a upozornil mě na novelu své ženy *Nebe, peklo, ráj*... Tu se podařilo už v r. 1991 v ČT natočit a od té doby začala naše nepřetržitá spolupráce, korespondence a postupně i přátelství. Viděli jsme se vřady, když Škvorecký přijeli do Prahy, do Toronta mě zvali později mnohokrát. Ale já na takovou cestu dlouho neměla a přijmout velkorysé pozvání jsem rozumně nechtěla: byla jsem tu kvůli Škvoreckého literárním textům, které by se hodily pro filmovou nebo televizní dramaturgii, nikoliv – jak by určitě někdo namítl – kvůli tomu, abych si jako host jezdila po Kanadě.

A tak jsem si koupila letenku až vloni v březnu s předstihem na září.

Josefova nejnovější vážná nemoc ovšem vzbuzovala celý ten půlrok neodbytné a kruté otázky. A navíc myslím, že Josef i Zdena se už všech návštěv spíš obávali. Zdena proto, jestli nebudou Josefa moc unavovat, Josef proto, že se hostům nemohl věnovat, jak by chtěl. Nakonec jsem to stihla, dá-li se to tak nešetřit říct. A jsem ráda, že jsem Josefa ještě viděla. Třidvacet let mi spolupráce s ním poskytovala čistou radost profesionální i osobní, a rozloučit se patřilo.

Po revoluci Škvorecký často přijížděl. S Josefem jsem se několikrát prošla po Praze a strašně se mi to líbilo. Nebylo to z ješitnosti, vždyť mne nikdo neznal, ale kvůli němu. Lidé ho s vstřícným úsměvem zdravili, ohlíželi se za ním, jak – tehdy ještě „pyknik“ v americkém stetsonu – trochu ostýchavě kráčí Jindřišskou. Užívala jsem si za něj tu vřelou přízeň, od níž ho dělil po léta oceán. Teď, za mé návštěvy v Torontu, už Josef nemohl chodit téměř vůbec. Vypověděl mu umělý kyčelní kloub. Ležel na takovém šezlangu v hale, resp. v obývacím pokoji v přízemí domku. Do patra, kde

je ložnice a malá pracovna, jezdil pojízdou sedačkou, kterou dala Zdena prozíravě včas zbudovat. Zejména cesta dolů připomínala *Dia ex machina*. Vybízeli mě, abych se svezla taky; pro mobilního člověka to byla paráda! Shlížela jsem dolů do místnosti, kde visí obraz náchodského jazzového orchestru od Bohumíra Španiela, tolikrát reprodukováný v Josefových dílech a snímáný ve filmových dokumentech. A viděla jsem z nadhledu v hloubi pokoje dva statečné lidi, kteří čelili blížícímu se konci, nic si ne-namlouvali. A jako po celý život, přes padesát let manželství, pevně lnuli jeden k druhému.

Nevrátili se do Čech, protože, jak mi mnohokrát Josef říkal, nechtěli či už nemohli začínat v životě potřetí úplně znova. Kanada je vlídná macecha, zdůrazňovala Zdena. A byla to pravda. V Kanadě vybudovali svobodnou baštu české literatury, která vysílala domů světlo jako maják. Když se doma rozjasnilo, strážci majáku poněkud osaměli: ale komu se to ve stáří nestane? Pohled na ty dva, jakoby zapomenuté v malém domku, kde ráno u zadního vchodu do kuchyně loudí pro nás tak cizokrajné zvíře jako je divoký mýval (bydlí v garáži), naplňoval člověka v prvním plánu soucitem, sváděl k lítosti. Vypadali tak křehce. Ale ten dojem není z hlediska „vyššího principu mravního“ správný: člověk by jim spíš měl závidět odvahu, sílu, nezdolnost, mravní integritu. A samozřejmě, měl by jim být vděčný za dílo, za romány, za nakladatelství. Rozhodli se, nepromarnili čas a svůj osud naplnili ku prospěchu nás všech. I těch, co vůbec nečtou, i těch, co jim svoboda nechyběla.

Na svou tvorbu myslel Josef v budoucím čase skoro do poslední chvíle. Zdena mi říkala, že by rád, aby spolu dopsali další společnou detektivku. Ale kde by k tomu ona našla ještě sílu! Dlouhodobá péče o tak nemocného člověka a běžné starosti o dům a domácnost dovedou vyčerpat. (Málo se asi ví, že asi před dvěma lety strávil Škvorecký v nemocnici řadu měsíců; po komplikovaném zápalu plic a operaci doslova bojoval o život a doma ho dlouho krmila žena trubičkou zavedenou přímo do žaludku.)

Helena Slavíková, Zdena Salivarová, Josef Škvorecký a Jaromil Jireš

Na co ovšem myslel ještě do poslední chvíle, bylo přání, aby se dočkal zfilmovaných Zbabělců. Příkladal převodu svých děl do televizní či filmové podoby mimořádný význam. Říkala jsem mu, jsi spisovatel světového jména (mimochodem zrovna nedávno, před Vánoci, mu s úspěchem vyšla Prima sezóna u Gallimarda) – tak jak ti může tolik záležet na tom, jestli se něco zfilmuje? Kundera si to dokonce zakázal. Ale Josefovi na tom záleželo. Bylo to tím, že podle vlastních slov vyrostl v náchodském biografu? Nebo proto, že toužil vidět, jak obrazy, které prožil a napsal, ožívají? Prostě ho to bavilo.

Neúnavně diskutoval v dopisech a potom v mailech o dramaturgických připomínkách, o postavách, scénách, o svých nápadech. Tuhle věcnou stránku práce doprovázel historkami ze života, komentáři k současnému dění, zprávami o tom, jak se jim dvěma daří. Vycházel z předpokladu, že taky „tak ráda dostáváš dopisy jako já,“ a když měl čas, délkou nešetřil. A čas od času pobízel, jak říkal „nevlastenecky“, v čechoameričtině: „dropni mi lajnu!“ Protože vím, že jsem nebyla mezi nejčastějšími adresáty, tak soudím, že jeho rozvětvená epistolární činnost ke všemu literárnímu psaní, nakládání a vyučování na torontské univerzitě znamená jen jedno: patřil k těm, kteří jsou svým tvůrčím metier posedlí. Četl a psal pořád. Pořád pracoval. A Zdena s ním a vedle něj.

To nejkrásnější na Kanadě je zřejmě příroda, tu jsem ovšem neměla za čtyři dny pobytu v Torontu v plánu. „Kdybych mohl,“ říkal Josef, „jel bych s tebou k Niagaře.“ Ale ve skutečnosti by jela Zdena, on sám neřídil, to je takový maskulinní detail. „Ale stejně je to už jen turistická atrakce,“ pokračoval. To jsem mu věřila. A kam vy jste jezdili na výlety do místní přírody? Ukázalo se, že skoro nikam. A když, tak málokdy. „Neteř, naše Zuzka, ta je pořád někde v lesích,“ ale oni ne. Potřebovali bytostně jiné věci. A ty „věci“ vyžadovaly celé jejich bytosti. Přírodu dokázal Josef stvořit na stránkách svých knih. Samozřejmě, svět procestovali, a ve stáří, dokud ještě mohli, utíkali před kanadskou zimou do podnájmu k jedné Češce na Floridu.

Pobývala jsem v jejich domku denně odpoledne dvě až tři hodiny. Když ten bílý domek kdysi koupili, stál ještě v chudinské čtvrti. Čtvrť už povýšila, teď je umírněně nóbl. Dům je asi sto dvacet let starý a je na něm cedulka, že jde o historické dědictví města Toronta. Probrali jsme s Josefem poslední verzi scénáře Zbabělců, který tentokrát napsala na Škvoreckého přání Andrea Sedláčková (Zbabělci a Honzlová patří k věčným evergreenům nenatočených látek českého filmového nebe.) Josef byl spokojen a drobné vpisky do textu udělal to ráno červenou tužkou. Vyprávěl různé příběhy a historky. Zdena oponovala, že při tom vždycky trochu fabuluje. Nebránil se, ale přesto lišácky trval na svém, to se mu právě líbilo. Sem tam se přeče jen srdečně zasmál, ale málo.

Také vděčně vypočítávali lidi, kteří jim pomáhají. Napočítali do tří: neteř Zuzka, Michael Schonberg, Josefův žák a autor Rozhovorů s Voskovcem, a Vladimír Pucholt, nyní už léta vážený torontský dětský lékař. Měli rozbitou televizi, a tak jsme spolu se Zdenou jely koupit novou. Malou, aby se

Foto z novoročenky 1999

vešla tam, kde byla ta stará. V obchodě slíbili, že starý přijímač vynesou k odvozu na chodník. Takových všedních starostí, kam s něčím, bylo pro ty dva až tři příležitostné pomocníky pořád víc než dost.

A jak to bude teď?

Vždycky jsem žila v přesvědčení, že kdyby mi bylo opravdu zle, mohla bych se na Škvoreckého obrátit o pomoc. Byla to jakási poslední jistota za horizontem všedního provozu. Byl to člověk pevného slova, nikdy nezapomněl na nic, co lidem slíbil, a nelitoval času či námahy. Byl ohleduplný a velmi tolerantní. Nenáviděl komunismus, ale pro jednotlivé soudruhy (i ve svém díle), zasloužili-li si to, spravedlivě našel porozumění. Byl to ironik, s kterým byla radost mluvit, sebeironií bojoval proti vlastním nejistotám. Vypadal tak laskavě a také to laskavý a vstřícný člověk byl. Ale nad tím či pod tím vším se skrývalo to, co z něj dělalo velkého spisovatele: byl nelitostným a vědoucím pozorovatelem života, příliš moudrým na to, aby si nepřipouštěl pochyby téměř o všem. A téměř o ničem si nedělal žádné iluze.

Josef byl nezpochybnitelnou autoritou. Co tomu říká Škvorecký, byla legitimní otázka nad vážnými problémy této země. Odpovídal na ni ve svém díle, v článcích, v Hlasu Ameriky; a po Listopadu, když se příležitosti rozšířily, v našich médiích a při mnoha dalších příležitostech. V povědomí dnešních čtenářů je asi nejvíc zafixován jeho břítký vtíp, detektivní hádanky či nostalgické lyrismy některých jeho knih. Ale to není celý Škvorecký. *Příběh inženýra lidských duší*, *Konec nylonového věku*, radostný román o Antonínu Dvořákovi, podivuhodná *Nevěsta z Texasu* o válce Severu proti Jihu a samozřejmě *Zbabeleci* – to jsou zejména díla, která natrvalo patří k české moderní literatuře. A mnohá další. A nejen k české.

S Billie ve své pracovně

Josef velmi miloval E. A. Poea. V roce 1996 o něm napsal televizní scénář, dokonce dvojdílný, který pak natočil Viktor Polesný. V jedné scéně vložil Poemu do úst tato slova: „...ovšem z čeho člověk tvoří, ať při tom myslí, na co chce, to si nevybere. To je mu dáno. To buď má nebo nemá. Jak to udělá, to ano, to je řemeslo. Ale z čeho to udělá... to je ...on sám.“

Odchod Josefa Škvoreckého je bolestná ztráta, pro mne i velmi osobní. Ale příklad jeho života a jeho díla, v němž je obsažen on sám, nikam neodejdou. Lidé se k jeho knihám budou vždycky vracet a čerpat z nich povědomí o historii této země, povzbuzení a radost z krásné prózy.

Helena Slavíková

VZPOMÍNKA NA PAVLA KRAUSE

Bylo nás tehdy v dětském vysílání Československé televize – koncem padesátých let – co by na prstech jedné ruky spočítal; začínali režiséři, dramaturgové, kameramani.

Pavel Kraus přišel z rozhlasu. Chtěl se naučit něco nového. Rozuměl technice, zajímaly ho kamery, ale rozuměl i hercům. Sám psal – rozhlas mu vysílal několik her – a Pavel začal psát i pro televizi.

Při tehdejší živém vysílání rád asistoval ostatním začínajícím kolegům režisérům, aby jim zajistil opravdu všechno potřebné. Byl nepřehlédnu-

teľný, vzdělaný, perfektně připravený, charakterní. A měl i osobitý smysl pro humor. Byl prostě kamarád. I dnes už je nás pamětníků začátku televize málo a nepíšeme scénáře ale nekrology.

Pavel Kraus odešel 26. listopadu. Loučení nechtěl, formality neměl rád. Zůstaly po něm jeho inscenace, desítky „Zvědavých kamer“ a desítky pořadů, pod kterými je podepsán. A pak už těch několik z nás, kteří jsme společně začínali – a ještě jsme tady. Ale jsme chudší o Pavlovo kamarádství.

Věra Štínglová

ING. MILAN VEČEŘA, CSc.

(1932 – 2012)

S hlubokým zármutkem a lítostí oznamujeme všem přátelům české kinematografie, odborníkům v oblasti audiovizu i techniky, že v pondělí 23. ledna 2012 nešťastnou, tragickou náhodou zemřel dlouholetý spolupracovník Národního filmového archivu Ing. Milan Večeřa, CSc.

Radost z objevování, poznávání, získávání nových vědomostí, potěšení z jejich sdílení a předávání jej nerozlučně provázely po celý život. Stejně jako obdivuhodná vitalita, optimismus a schopnost vidět neznámé a nepoznané jako výzvu a nikoliv jako překážku. Ačkoliv by letos dosáhl osmdesátky, věk u něj nehrál žádnou významnou roli. Odešel uprostřed práce, která ho zajímala, těšila a v níž objevoval stále nové postupy – při digitalizaci obrazových materiálů a v poslední době při zkoumání možností denzitometrie barevných filmů a spektrofotometrického měření hustoty barev během přípravy reprintů českých filmových plakátů.

Inženýr Milan Večeřa absolvoval České vysoké učení technické v Praze, obor přesná mechanika a optika. V letech 1956 – 1958 pracoval jako optický konstruktér v Meoptě Přerov, poté jeden rok jako referent pro vynálezy na Úřadu pro patenty a vynálezy v Praze. Od roku 1959 byl vědeckým pracovníkem VÚZORT – Výzkumného ústavu zvukové, obrazové a reprodukční techniky v Praze, kde vedl vývoj a výrobu zkušebních filmů pro kinematografii a televizi.

Počátkem 90. let minulého století začal spolupracovat s Národním filmovým archivem (NFA) na archivaci a restauraci některých fotografických sbírek. V době, kdy měl za sebou téměř čtyřicet let intenzivní a úspěšné práce na poli vědy a techniky a kdy mohl začít věnovat svůj čas výhradně svým zálibám a svým nejbližším. Po změně obsahového zaměření VÚZORT však přijal nabídku tehdejšího ředitele NFA Vladimíra Opěly založit v této instituci pracoviště zaměřené na digitalizaci obrazových materiálů. To se mu v průběhu několika málo let podařilo a na základech jím vytvořených pokračuje toto pracoviště úspěšně ve svém rozvoji dodnes.

Tomáš Lachman

FINÁLE PLZEŇ

25. ročník Festivalu českých filmů *Finále Plzeň* proběhne v západočeské metropoli od 22. do 29. dubna. Půlkulaté výročí přímo vybízí k ohlédnutí se za tradicemi, úspěchy i nucenou stagnací. Po slavných začátcích přečkalo *Finále* období temna v latentní připravenosti ke znovuvzkříšení, takže po listopadu mohlo okamžitě na své tradice navázat.

Nejdřív trocha historie

Ledňáček je podle ledna

Myšlenku uspořádat festival českých a slovenských filmů dostal roku 1967 patrně tehdejší ředitel Krajského podniku pro film, koncerty a estrády Ladislav Ženíšek. Oficiální název *Filmů NAšich LEt* se zkrátil na *FINALE*, který se časem počestil na *Finále – festival českého a slovenského filmu*. Festival si dal za cíl každoročně představit veřejnosti nejhodnotnější díla české a slovenské filmové tvorby, vytvořená v uplynulém ročním období. Jenže ještě netušil, jaký v tom bude háček. Dne 24. října 1968 se slavnostně zaplnilo festivalové kino Elektra, které bylo svou kapacitou 1100 sedadel největším v republice. Výběrová komise si dala za úkol vybrat nejprve osm, později šestnáct ze tří stovek filmů natočených v letech 1960 – 1968, kdy se naše kinematografie vymaňovala z ideologických pout. Cenu pořadatelé symbolicky nazvali *Ledňáček podle ledna* 1968, kdy se změny na nejvyšší pozici v našem státě staly nadějí pro budoucí vývoj naší tehdy socialistické republiky. Po urputném dohadování zvítězil snímek Evalda Schorma *Každý den odvahy*. Odvahu ostatně festival potřeboval: příjezd tanků Varšavské smlouvy dne 21. srpna 1968 byl jasným znamením, že doba tání je minulostí a že opět přituhne.

Normalizace přinesla odmlku

Druhý ročník se ještě rychle uskutečnil – od 4. do 11. dubna 1969 a oceněny byly dokonce filmy dva: Všichni dobří rodáci Vojtěcha Jasného a Zbehovia a pútnici Juraje Jakubiska. Jenže z nefilmových rodáků se prakticky bezprostředně po festivalu stali všichni dobří normalizátoři. Při třetím ročníku –

5. května 1970 – se s novými lidmi změnil festival k nepoznání, stejně jako se proměnila celá naše společnost. A přestal. Přišla dramatická pauza, která znamenala téměř dvacetiletý pokus o vymazání mnoha jmen z národního povědomí. Včetně těch filmařských.

Listopad 1989: myšlenka na obnovení festivalu se ujímá a od 22. do 27. října 1990 se koná *Finále* počtvrté. Tentokrát s podobným problémem jako to první. Z osmi set filmů natočených po roce 1969 vybrala výběrová komise dvanáctku snímků. *Ledňáčka* dostaly všechny. Skutečný problém byl ovšem jinde. Ještě nikdy nemělo *Finále* takovou podporu finanční. A morální. A tolik významných hostů. Jenže zároveň ještě nikdy nemělo... tak nízkou diváckou návštěvnost. Lidé měli tehdy jiné zájmy a jiné možnosti. Ročník pátý, rok 1991. Už bez Ladislava Ženíška a moderátora Františka Goldscheidera. A problém další: nechalo se na tvůrcích, zda jejich film bude soutěžit či nikoliv. Výsledek? Kdyby měl člověk o jeden prst více, daly se soutěžní snímky spočítat na prstech jedné ruky. Příští rok pak vzniká zatím poslední problém s festivalovou chronologií. Nezpůsobilo to roztržení státu, ale nedostatek natočených filmů. Ročník šestý se tedy uskutečnil až v roce 1993.

Přibýly dokumenty

Následující historie pak už skoro není historií, ale současností. Po Ivanu Šmídovi se stává ředitelem *Finále* Ivan Jáchim a festival vede až do současné doby. Hrané filmy přihlašují producenti a od loňska je hodnotí mezinárodní porota. Od loňska soutěží i filmy dokumentární, které jsou rozděleny do dvou kategorií: do 30 a nad 30 minut. Těch je naopak tolik, že je před vlastním festivalem musí prosívat odborná komise. Porota je oproti dřívějšímu mezinárodní. Jen *ledňáček* ještě zůstal, i když má už jinou podobu.

Jana Brejchová – 60. léta 20. století

Josef Abrhám a Jan Kačer – 60. léta 20. století

Jozef Króner a Jan Werich – 60. léta 20. století

Václav Neckář a Jitka Zelenohorská – 60. léta 20. století

A teď trocha žhavé přítomnosti

Jak bude vypadat 25. ročník Finále?

Bude samozřejmě pestrý a bude slavit, vždyť máme čtvrtstoleté narozeniny!

Kromě své tradiční bohaté nabídky tuzemských hraných i dokumentárních snímků a doprovodných programů připravuje několik novinek. Zároveň je v plném proudu proces přihlašování a výběru snímků do soutěže o Zlatého ledňáčka, kterého udělují v průběhu festivalu mezinárodní poroty. „Máme přihlášeno celkem 52 dokumentů, uzávěrka hraných filmů byla 31. ledna,“ říká Ivan Jáchim, ředitel Finále.

„Co se týká novinek, po několika letech se zaměříme také na zahraniční kinematografii. Letos se cílem našeho zájmu stane Polsko a nejzajímavější snímky z posledních let nebo ty, na kterých spolupracovali čeští tvůrci,“ říká Ivan Jáchim. V rámci této sekce kromě novinek festival nabídne například retrospektivu **Janusze Majewského**, významného polského režiséra, který spolupracoval i s českými filmovými osobnostmi – například kameramanem Miroslavem Ondříčkem nebo řadou předních domácích herců. Ve světové obnovené premiéře zde bude promítnuta zrestaurovaná kopie filmu *Dvojí svět hotelu Pacifik*, dále snímky *Kainovo znamení* nebo *C.K. dezertéři*. „Janusz Majewski navíc účast na letošním Finále již potvrdil,“ doplňuje Ivan Jáchim.

Dále letos program nabídne například sekci **Sága rodu Trojanů** (snímky s Ladislavem Trojanem, Ondřejem Trojanem, Ivanem Trojanem a Klárou Pollertovou-Trojanovou), retrospektivu režiséra **Martina Šulíka**, diskusi konfrontující názory režisérů Jana Hřebejka a Petra Zelenky a další novinky.

„Nově se také chceme zaměřit na mladého diváka, respektive mladé generaci přiblížit skvosty českého filmu,“ uvádí Ivan Jáchim. Kromě nového grafického designu bude součástí festivalu nabídka workshopů, studentské blogy, studentské poroty i ceny, jejichž tvůrci jsou sami studenti. Poprvé také plzeňský klub Anděl nabídne hudební program, který bude souviset s uváděnými filmy a jejich tvůrci.

Další novinkou letošního ročníku je vznik speciální **Industry sekce**, tj. zvláštního programu pro filmové profesionály. „Rozhodli jsme se dát ucelenou formu akcím, které se již v rámci festivalu konají, a navíc je významně rozšířit. Naší snahou je poskytnout zahraničním profesionálům ucelený přehled nové české tvorby a podpořit vzájemnou spolupráci,“ uvádí Ivan Jáchim. Do této sekce patří uzavřené projekce, odborné diskuse i tradiční Panel připravovaných českých filmových projektů.

Celkově na festivalu bude během 7 dnů uvedeno cca 170 filmů – kom-

pletní česká hraná produkce za rok uplynulý od dubna 2011 do dubna 2012 (v soutěži nebo mimo soutěž), výběr toho nejlepšího a nejzajímavějšího z dokumentů roku 2011 (opět v soutěžní i nesoutěžní sekci), dále unikáty z archivů, které jinde nejsou k vidění, či další retrospektivy. Díky mezinárodním porotám, které udílí cenu Zlatý ledňáček, nabízí festival pohled na český film zahraničníma očima. Součástí programu jsou také besedy s mnoha tuzemskými filmovými osobnostmi, Dlouhá noc krátkých filmů, venkovní projekce zdarma, autorská čtení, talkshow Zdeňka Suchého, projekce pro děti či výstavy.

Vstupenky na letošní ročník budou v prodeji cca měsíc před zahájením.

Více informací na www.filmfestfinale.cz.

Letošní novinka: Industry Days

Festival Finále Plzeň už několik let tradičně organizuje akce určené pro české i zahraniční filmové profesionály. Především je to oblíbený **Panel připravovaných hraných projektů**, který se každoročně na Finále odehrává v režii Českého filmového centra.

„V letošním roce jsme se však rozhodli nabídku pro filmové profesionály významně rozšířit a dát celé akci oficiální podobu,“ říká Eva Košařová, koordinátorka festivalu.

Industry Days, které se uskuteční během několika festivalových dní, konkrétně 25.–28. dubna 2012, tak poskytnou platformu pro výměnu kontaktů i zkušeností mezi českými a zahraničními filmaři. Nabídnou možnost shlédnout kompletní tvorbu celovečerních hraných snímků za období duben 2011 – duben 2012 a výběr nejlepších filmů dokumentárních, zúčastnit se Panelu připravovaných hraných projektů pořádaného Českým filmovým centrem, prezentací očekávaných filmových projektů ve vývoji či několika česko – polských odborných panelů, jejichž témata budou zveřejněna v nejbližší době.

Industry průvodce

Chystáme také vydání **Industry průvodce**, který by měl v letošním prvním roce této akce obsahovat důležité informace z oblasti filmového průmyslu cca 5 zemí, jež jsou České republice nejbližší. Mimo jiné nás bude zajímat téma mezinárodních koprodukcí. Z každé této země by na festivalu měl být přítomen zástupce, s nímž bude možné domluvit osobní schůzku a dozvědět se tak případně mnohem více detailů.

„Samozřejmě chápeme, že vybudovat kvalitní a uznávanou industry sekci trvá několik let, jsme ale moc rádi, že v roce 2012, právě při 25. výročí festivalu, jsme udělali na této dlouhé cestě první krok,“ dodává Eva Košařová.

Takže: hurá do Plzně, Finále volá!

Daniela Vítová, Eva Košařová, Jiří Sedlák, top

Dušan Hanák na FP v r. 1990

František Vlášil na FP v r. 1990

Ivan Martin Jirou na FP v r. 2010

Maria a Lenka Procházkovy na FP v r. 2011

FEBIOFEST 2012

Ve dnech 22. – 30. března se uskuteční 19. ročník MFF Praha – Febiofest. Hlavním promítacím prostorem bude opět všech 12 sálů kina Cinestar Anděl v Praze 5 – Smíchov. Festival poté bude jako každý rok pokračovat od 2. dubna regionálními ozvěnami ve vybraných městech Čech a Moravy a na Slovensku.

Přes určité finanční problémy Febiofest ani letos neztenčuje svou nabídku, určenou nejen milovníkům filmů, ale i hudby. V prostorách Cinestaru Anděl se uskuteční filmové projekce i doprovodný hudební festival v plném rozsahu, na jaký jsou diváci zvyklí. Nebude chybět ani archivní kino NFA Ponrepo – Konvík, které sestaví ze svých fondů další zajímavou retrospektivu.

„Jsem nesmírně rád, že se Febiofest 2012 uskuteční v plné šíři. Letos došlo k obměně a reorganizaci štábu festivalu a já věřím, že 19. ročník bude znamenat začátek nové etapy existence Febiofestu, který začal jako malá nadšenecká akce a dnes je neodmyslitelnou součástí českého kulturního kalendáře,“ říká ředitel Febiofestu Fero Fenič.

Programovými řediteli jsou opět Hana Cielová a Štefan Uhrík, který k letošnímu programu uvedl: „Chystáme se uvést žhavé novinky ze světových festivalů, stejně jako tematické sekce a retrospektivy. Populární Kino osobností se zaplní výraznými jmény, a to nejen režisérskými. Jedna z poct v Kině osobností bude letos například věnována italskému filmaři Nannimu Morettimu.“

Herec a režisér Nanni Moretti (*1953) získal za rodinné drama Synův

pokoj v roce 2001 Zlatou palmu na festivalu v Cannes, kde bude letos také předsedou poroty. Febiofest uvede ve spolupráci s distribuční společností CinemArt jeho novinku Habemus papam, komedii o volbě papeže se skvělým Michelelem Piccolim v hlavní roli. Diváci budou moci zároveň shlédnout také rané filmy tohoto „Woody Allena italské kinematografie“, malé nezávislé u nás prakticky neznámé produkce jako Mše skončila, Apríl nebo Bianca, včetně kulturních snímků La Palombella Rosa a Drahý deníčku.

Nanni Moretti je jedním z hlavních pozvaných hostů letošního Febiofestu. Detaily o programu bude festival postupně zveřejňovat na svém webu www.febiofest.cz. Tam se také mohou diváci hlásit do poroty festivalu.

Hlavní třiatřicetičlenná porota Febiofestu, udělující Grand Prix, je otevřená komukoli od 15 do 100 let ze všech míst naší republiky, lidem jakéhokoliv vzdělání, sociálního zázemí, profese i zájmů. Festival přijímá přihlášky do 10. března, z došlých přihlášek pak festival vybere 33 účastníků a porotu doplní o čestného předsedu (v předcházejících letech to byli architekt Jan Kaplický, výtvarník David Černý, dirigent Libor Pešek a Dagmar Havlová).

-red-

JEDEN SVĚT 2012 O PROTESTECH, NEPOKOJÍCH A REVOLTÁCH

Letošní 14. ročník Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět 2012 se uskuteční od 6. do 15. března 2012 v Praze a následně v dalších 40 českých a moravských městech. Kromě více než stovky snímků festival divákům již tradičně nabídne možnost diskutovat o filmech s jejich tvůrci a zúčastnit se panelových debat s odborníky.

Festival tentokrát zvolil aktuální a naléhavé téma: zaměří se na právě probíhající protesty a nepokoje v různých částech světa. Filmy Jednoho světa ukáží, že ačkoli cíle a prostředky protestních akcí od Bahrajnu přes Řecko až po USA jsou rozdílné, všechny poji společný prvek - odhodlaní mladí lidé, kteří žádají změnu zavedených pořádků.

Například filmy z arabských zemí v programu Jednoho světa budou pro české publikum jedinečnou příležitostí vidět nedávné události zpracované v kvalitních dokumentárních filmech, nikoli pouze ve formě televizních zpravodajských vstupů. „Doposud nebylo běžné, že by festivaly promítaly filmy o tak aktuálních událostech, které v podstatě ještě probíhají v ulicích,“ říká Hana Kulhánková, ředitelka Jednoho světa.

„Ve filmech nejvíce oceňuji odvahu lidí jít do ulic a riskovat v boji za demokracii svůj život. Pro nás Čechy, kteří máme zkušenost s mírumilovnou sametovou revolucí, je takový postoj nepředstavitelný,“ vysvětluje Hana Kulhánková a dodává, že filmy významně poukazují také na fakt, že svržením diktátora ještě daleko nemají obyvatelé arabských zemí „vyhráno“, čeká na ně ještě dlouhá cesta.

Hlavní tematická kategorie nazvaná *Protesty, nepokoje, revolta* se ovšem zdaleka nevěnuje pouze arabským revolucím. Nesouhlas se soudobým stavem společnosti dávají mladí lidé najevo také v zavedených demokraciích. V těchto zemích směřují jejich akce proti stávajícím sociálně-ekonomickým systémům a jsou zkouškou síly demokratických hodnot a otevřenosti místních vlád. Tato filmová kategorie tak vedle mediálně známých arabských revolucí představí například mladé Japonce, kteří zcela proti zvyklostem své země vyšli do ulic po havárii ve Fukušimě, či radikální americké ekology, kteří skončili ve vězení pro teroristy.

Téma Jednoho světa 2012 odráží i grafický vizuál letošního ročníku zpracovaný studiem Ex Lovers. Jeho autoři jej postavili na postřehu, že napříč kulturami spojují všechny veřejné protesty dvě věci – emoce a vlastnoručně vytvořené transparenty. „Vzali jsme gesta, emoce a nástroje, kterými protestující hovoří k establishmentu – spreje, barvy a fixy,“ říká Zuzana Kubíková ze studia Ex Lovers.

Dalšími filmovými kategoriemi Jednoho světa 2012 budou *Spolu navzdory* se sociální tematikou a *Tak zvaná civilizace* nabízející environmentálně zaměřené dokumenty. O hlavní ceny festivalu se budou ucházet snímky zařazené do *Hlavní soutěže* a kategorie *Máte právo vědět*. Nebudou chybět ani nejnovější české dokumenty.

Více informací najdete na webu www.jedensvet.cz.

-red-

Slíbili jsme v minulém čísle Synchronu, že se v tomto vydání vrátíme k osobnosti Zdeňka Milera. Následující příspěvek filmového historika a teoretika Zdeňka Smejkal, žijícího v Kanadě, zařazujeme do rubriky „Ze zahraničí“, byť se týká bytostně českého umělce.

MALÝ VELIKÁN ANEB KRTEK A HOLLYWOOD

„Zemřel Zdeněk Miler,“ povídám jednomu filmovému fandovi. „Neznám“, odpověděl. „A Krtek?“, já na to. Chvilka mlčení, pak výbuch osvětlení: „To dělal on? To samozřejmě znám! Viděl jsem těch 'krtečích' filmečků a Večerníčků celou kupu a ohromně jsem se při tom bavil. A moje děcka jak bysmet.“

Tak je tomu asi s většinou Čechů, neboť Krtek, často něžně nazývaný Krteček, se stal populární figurkou, oblíbenou všemi generacemi. Z druhé strany ke mně pronikla slova amerického producenta Ricka McColluma, který se dlouhodobě podílel na vzniku Hvězdných válek Georgese Lucase: „Příběh o krtkovi je tak geniální, že by z něho byl světový hit, kdyby vznikl v Hollywoodu... Tohle vám v Americe můžeme opravdu jen závidět. Hluboce se klaním panu Milerovi.“

Slova uznání беру. Ale ta první věta? To je slovo do pranice. Většina Milerových krtčích krafasů nese název Krtek a ...: Krtek a autíčko (1963), Krtek a tranzistor (1968), Krtek a ježek (1970), Krtek a buldozer (1975), Krtek a medicína (1987), Krtek a hodiny (1994), Krtek a metro (1997) a poslední Krtek a žabka (2002). Celkem jich je na padesát. Kdyby Miler žil, snad by jako odpověď Mc Callumovi natočil snímek Krtek a Hollywood, ale protože už nemůže, pokusím se to aspoň vypsát.

Historika o tom, jak Krtek povstal, je všeobecně známá. Uprostřed padesátých let minulého století dostal Zdeněk Miler zakázku na animovaný film o výrobě textilu. Trpil se, nemohl připadnout na postavičku, která by tento nemastný neslaný namět oživila a stmelovala. A aby to přitom nebyla figurka z bohatého zvířetníku Walta Disneye. Až jednou na procházce zakopl o krtinec a blesklo mu hlavou: Krtek! Dva roky ho vytvářel a pak ještě dotvářel do podoby drobného zvířátka nikoli slepého, bez ocásku, se třemi štetinami na hlavě, s krátkým čumáčkem a krátkými nožičkami, po kterých se pohybuje poněkud batolivě. A chová se jako malý kluk. A tak také objevuje svět, narážející na jeho záludnosti. (Později Miler přiznal, že do něj vložil vlastní mentalitu.) A tak Krtečkovi přátelé z nejbližšího přírodního okolí mu pomohou vypěstovat len, utkat a ušít, co potřebuje. Ukázalo se, jak Krtek ke kalhotkám přišel (1957). A byly to lacláče, které mu leckdo záviděl. A ještě týž rok se na benátském festivalu zalíbil účastníkům i porotě tak, že získal nejvyšší ocenění – Zlatého lva.

Tu se nabízí první nápověda. Zdeněk Miler neměl za vzor Walta Disneye, jak se někdy tvrdí. Začínal a učil se u Jiřího Trnky ve studiu Bratři v triku, pro které vymyslel vtipné logo se třemi kluky v námořnických tričkách. Byla to škola k pohledání, neboť Trnka jako první proti disneyovskému kosmopolitnímu univerzalizmu vsadil na národní charakter s všelidským podtextem. Do tohoto pojetí dokonale zapadal i Krtek: sympatický vzhledem i chováním, sem tam si fňukne, ale hned to překoná, je přičinlivý, nápaditý a družný, což vede k tomu, že rád pomůže jiným a jiní zase jemu. V prvním snímku Krtek ještě mluví, v dalších se projevuje už jen citoslovci. A to je důležitý rys, na který poukázal sám McCollum: „Tím, že se v seriálu nemluví, není třeba zdolávat jazykové bariéry.“ Benátská cena a ta „nemluvnost“ otevřely Krtkovi bránu do světa.

Ač křídla nemá, rozletěl se Krtek do širého světa. Jen do USA vstupní vízum nedostal a jak se zdá, nepřistál ani v Kanadě, která je ve filmovém stínu svého mocného souseda. Proč asi? Kromě toho, že Hollywood si pečlivě hlídá americký trh pro vlastní výrobky, je po ruce ještě další vysvětlení. „Po roce 1989 vtrhly na naše obrazovky kreslené filmy amerických ateliérů,“ píše v Českém kalendáři 2012 Jana Volfová, zkušená znalkyň tvorby pro děti. „Musím přiznat, že mě trochu mrazí, když se na ně občas z čiré zvědavosti podívám. Do krátkého kresleného příběhu se vejde tolik ran, výbuchů – zkrátka násilí, až je to neskutečné, minimum lakonického dialogu, dá-li se tak nazvat hulákání či obhroublý výsměch. Vy-

tvárnou stránku se neodvažuji posuzovat, i když bizarní pokřivenost tvarů postav, ať lidských či zvířecích, a křiklavá barevnost ne nepodobná křiklavosti reklam v sobě příliš krásy neukazují.“ Dovedete si představit, že by Krteček byl uhněten v tomto stylu? Já ne. Atsi je méně „dramatický“. Musím Mc Collumovi odpovědět: Jsem rád, že se Krteček zrodil u nás takový, jaký je a jakým zůstal. A nemám Američanům za zlé, že před Krtka na svých hranicích postavili ceduli No trespassing. Ať si dělají, co umějí a co – jak se domnívají – je k jejich prospěchu.

V opozici vůči této okolnosti bychom neměli zapomínat na jistou domácí souvislost: že Miler se svým Krtkem zapadl do formování té linie tvorby pro děti (a nejen pro ne), která vydala Rumcajse, Křemílka a Vochomůrku, Rákosníčka aj. Dá se říci, že je jejich předchůdcem, v jistém smyslu i inspirátorem, v každém případě však příbuzný po duchu. A připomeňme, že tvorba pro děti, včetně hraného filmu, si v šedesátých letech vydobyla pochvalnou etiku světové velmoci...

K podumání se nám nabízí ještě širší průhled – malý realismus jako jistý specifický rys naší literatury a umělecké tvorby; malý realismus ne jako pojem kvalifikační, nýbrž typologický: obyčejný člověk, rozhodně žádný hrdina, který se ocitá v soukolí úskalí a srážek historických, společenských a přírodních. Cožpak není takovým tvorem i Krtek, který tak nejmladším divákům adekvátně jejich vnímání předvádí, co je v životě čeká a jak si mají počínat – bez obhroublosti a násilí, nýbrž v dobré partě, chytře a s humorem?

Nuže, s tímto vybavením a zázemím se vypravil Krtek do světa maje od „mámy“ Milera v ranečku na cestu benátskou cenu jako koláč. A jak jsem už napověděl, kamkoli přišel, byl vítán jako milý host: na Slovensku po domácku Krtko, v Polsku Kret, Krecik, v Maďarsku Kisvascond, v Německu Maulwurf, ve Finsku Myyrä, v Anglii Mole atd. Přenášel se i přes oceány a v Asii se ulebedil v těch největších a nejlidnatějších zemích: v Iránu, Indii, Japonsku a Číně. Zejména Čína mu otevřela náruč dokořán. Na světové výstavě EXPO v Šanghaji 2010 se Krtek stal pro návštěvníky podobnou atrakcí jako náš Kinoautomat v Montrealu na EXPO 1967. A nejen to. Krtkova obliba zde dosáhla takového stupně, že ho začali po svém i napodobovat... Břetislav Pojar řekl, že Zdeněk Miler se stal mezi tvůrci animovaného filmu hvězdou právě pro mezinárodní úspěch Krtka. A Zdeněk Troška zvesela dodal: „Krtk se stal ve světě nejoblíbenějším Čechem.“

A když takto polemizujeme s Američany, měli bychom po americku obhlédnout také jiné Krtkovy komerční úspěchy. Jenom v Československu a Česku se prodaly dva milióny videí s Krtkem. Objevil se v omalovánkách, na leporelu, v knížce. (Poznamenejme mimochodem, že Zdeněk Miler byl také úspěšným ilustrátorem dětských knih – např. Vančurova Kubuly a Kuby Kubikuly – a že se těchto knih prodalo pět milionů.) Stal se i plyšovou hračkou, zdobil dětské nádobí, oblečení (zejména trička), školní pomůcky atak dále, a tak dál. Miler prý až do konce svého života dostával každý měsíc desítky žádosti o komerční využití Krtka. Prozíravě k tomu svolil jen tam, kde byla zaručena kvalita a prospěch pro děti. A od dětí ještě den před smrtí dostal na 600 kreseb na téma Krtečka...

Krtek nakonec i tu Ameriku v jistém smyslu dobyl. Kdysi dávno natočil Miler snímek Krtek a raketa (1966). To byl Krtkův „sen“. A tento sen se mu nečekane splnil. V květnu 2010 vypouštěli Američané raketoplán Endeavour na jeho poslední let. A kosmonaut Andrew Feustel, inspirován svou ženou Indirou, původem Češkou, která jejich syny s příběhy Krtka seznamovala, vzal si Krtečka jako dvacetimetřovou nehořlavou maketu na palubu vesmírné lodi s sebou. Tak se Krtek americkým raketoplánem – na rozdíl od fiktivních hrdinů Hvězdných válek – do skutečného vesmíru dostal. A Zdeňku Milerovi bylo ještě dopřáno, aby svého malého

hrdinu na vesmírné pouti na všech možných záběrech soustředěně a fascinovaně sledoval.

Když to všechno shrneme, můžeme konstatovat, že náš Krtek-Davídek svého hollywoodského obra Goliáše neporazil, neboť s ním vůbec nebojoval. Docela se bez něj při dobývání světa obešel a světovým hitem se i bez jeho příspěvků stal.

Dodejme na závěr něco mimo ústřední téma. Řadu scénářů napsal Mile-roví renomovaný autor Ivan Klíma. Ten se však za normalizace ocitl na

indexu. Na rozdíl od jiných Miler s ním styky nepřerušil, navštěvovali se pravidelně dál. Nepochybuji, že to Státní bezpečnost vyslídila. Přesto nebyl Miler nijak postižen. Řekl bych, že si komunističtí mocipáni uvědomovali, jakou nevoli a posměch – vzhledem k povaze a popularitě Krtečka – by eventuální postih u veřejnosti vyvolal. Tak se Krteček stal bezděčným ochráncem svého tvůrce. A svému tátovi vzdal i poslední poctu, když při pohřebním obřadu stál u jeho rakve čestnou stráž.

Zdeněk Smejkal, Kanada

NA OKRAJ JEDNOHO KULATÉHO VÝROČÍ

Jiří Trnka 100 let, večer pro pošetilé

(Narozen 24. února 1912 v Plzni, zemřel 30. prosince 1969 v Praze)

Jsou to zkrátka elitní filmy. Zavřely se jako škeble. Nevidíte je v kinech ani v televizi. Lidé by na ně stejně moc nechodili. Musíte si to pustit doma. Dala jsem si Archanděla Gabriela a paní Husu. Oddech, zralý film. Výkladní skříň Trnkova výtvarna, jeho pojetí loutkové pantomimy. Film bez komentáře. Nedůležité je akcentováno, důležité potlačeno.

Lectivá historka z Dekameronu: Paní Husa je cudná, nádherná jak z pět set let starého obrazu. Je „hloupá jak takové krásné slečny bývají, i když ne vždy...“, galantně říkal Trnka. Prozradila svému zpovědníkovi, že miluje archanděla Gabriela. Mnich se za něj převlékne. Hloupinká Husa uvěřila, že má za milence archanděla. Vstupuje k ní každý večer oknem italského paláce... Loutka chlupatého mnicha je nádherná. Je hnědý, vrásčitý, zmačkaný...

Všechno to byly výtvarné skvosty. Už tehdy marketingoví pionýři tvrdili, že bychom na Trnkovy loutky měli postavit továrnu. Prodalo by se jich tisíce do celého světa! Dobře, že se nestalo, jeho loutky turista marně hledá po městě. Trnka chtěl pořádně natočit něco diváckého. Tento film má jemné kouzlo renesance. Vše má řád jak u Vitruvia, vše je uklizené, čisté. Paní Husa je vyřezána s pavučinovou ironií. Na sukni má vzadu drahokamy. Jde kostelem a jak vrtí boky, drahokamy pravidelně blýskají. Benátské kočky se mrouskají a jejich ocásky se zavínají do srdíček...

Okno je nápadně podobné oknu z domu č. 13 tmavé pražské Opatovické ulice. Kdysi se jím Trnka dostával domů, když si zapomněl klíče.

Letos 24. února by se dožil 100 let. Byl celý život hrdý. A počestný. Mohl si to dovolit. Nikdy nefixloval. Nikdo za něho nic neudělal. Naučil se dělat všecko sám. Nikdo ho tak nemohl na ničem utáhnout a přelstít. Uměl ve svém oboru všechno. Nevěřil na inspiraci, na módní mlžení. Naučil se šít na šicím stroji, uměl perfektně kreslit, vyřezávat, dělat modely, malovat, absolvoval kurz vyšívání a batikování. Když se stal šéfem studia animovaných filmů, nechtěl plat. Ale taky mohl kdykoli odejít (a odcházel).

Byl z generace umělců, kteří ctí svůj národ. V těžkých chvílích cítil povinnost ho podporovat.

Jeho mecenáši a obdivovatelé mu pomáhali celá léta. Nabízeli mu emigraci, zařízené studio, byt, profesuru i klid na práci v klášteře.

Jiří Trnka s loutkou Puka při natáčení snímku *Sen noci svatojanské* (1959)
Foto Jiří Vojta

Točit s loutkami začínal v době, kdy svět českého loutkového filmu byl mladý. Řada věcí neměla jméno. Kdo chtěl o nich mluvit, musel na ně ukázat prstem.

To, co se stalo tehdy po válce v Praze s loutkami, vypadá jakoby Pánbůh, hrající si s novou hračkou, kinematografem, zapíchl zrudnělý prst někam doprostřed Evropy. A tam se stal zázrak. V Plzni se narodil genius.

Myslíme-li loutkové filmy, tak Trnka hledal cestu.

Ty filmy jsou velmi křehké. Dlouhé, pomalé. Jejich lyrika je neodstranitelná, točil je český básník. Je v nich základní etická orientace. Zlo je zlo, dobro dobro. S údivem zjistíte, že kusy pomalovaného dřeva berete jako lidi.

Trnka zemřel v necelých padesáti osmi letech. Obrazy, fantastické ilustrace, kostýmní návrhy pro nejslavnější dobové velkofilmové studie, akvarely, kresby, vše to mířilo k filmařině. Celé to výtvarné dílo bylo podstavcem, základem pyramidy k jeho geniálním filmům. Se svým týmem natočil během osmnácti let loutkových šestnáct, z toho pět celovečerních.

Shon nám brání vnímat krásu, ale spoutat ji nemůže nic.

Doufám, že trochu vzpomene. Pokud vím, má vyjít dokonce známka s jeho portrétem.

Mirka Humplíková

P. S.: Jiřímu Trnkovi bude věnována i značná část prostoru nadcházejícího Mezinárodního festivalu animovaných filmů v Teplicích. Vedle retrospektivy jeho děl tu bude uvedena i výstava sestavená z prací Jiřího Trnky, především loutek a dekorací.

Úplnou retrospektivu filmů zmíněného umělce v současné době nabízí i Národní filmový archiv ve své promítací síni Ponrepo v Bartolomějské ulici v Praze.

Česká televize od 25. února po deset týdnů vysílá velký cyklus Mirky Humplíkové nazvaný Trnka z Čech mapující vznik a cesty Trnkových loutkových filmů.

Galerie Millennium v Praze v ulici Tržiště otevřela výstavu Svět Jiřího Trnky a jeho přátel. K vidění bude do 11. března.

Scéna z filmu *Ruka*

DOSTANE ČT KE SVÝM 60. NAROZENINÁM KOMPLEXNÍ PUBLIKACI?

Autor knihy Martin Štoll

V časopisech, nakladatelstvích i na internetu vycházely již od devadesátých let studie různých autorů k dílčím etapám vývoje naší televize i vzpomínky a portréty známých tvůrců. Pominout nelze obsáhlou faktografickou publikaci, kterou vydala ČT před deseti lety – „(Prvních) 10 let České televize“. Historie ČT však začíná již vznikem Československé televize 1. května 1953 a po stránce technického vývoje sahá až do třicátých let minulého století. Veškeré návrhy na komplexní publikaci o etapách vývoje ČT v historických

zvratech časů však po odchodu Iva Mathé z postu generálního ředitele ČT v roce 1998 padaly pod stůl. O to záslužnější a podnětější je publikace Martina Štolla s názvem **1. 5. 1953 – Zahájení televizního vysílání – zrození televizního národa**, která na základě mnoha dosud neprobádaných archivních dokladů postihuje vývoj naší televize v mezinárodním kontextu, sahajícím do století devatenáctého.

Za rok v květnu bude mít naše televize kulaté výročí – 60 let. Předpokládám, že nové vedení ČT toto výročí nepomine. Ostatně soudím, že by se slušelo, aby Česká televize měla komplexní, reprezentativní, čtivou publikaci o své historii po současnost.

Jarmila Cysařová

Ze křtu knihy (leden 2012) s kmotrem publikace Ivo Mathé

ZROZENÍ TELEVIZNÍHO NÁRODA

Na konci loňského roku vydala Nakladatelství Havran ve své edici *Dny, které tvořily české dějiny pozoruhodnou knihu Martina Štolla 1. 5. 1953 – ZAHÁJENÍ TELEVIZIHO VYSÍLÁNÍ. Dokumentarista, mediální teoretik a nyní i rektor Literární akademie (Soukromé vysoké školy Josefa Škvoreckého) v ní líčí dějiny televizního vysílání u nás.*

Byl 1. květen 1953 opravdu dnem zrození televizního národa, jak píšete v podtitulu knihy? Co to tehdy znamenalo pro Československo, a co toto datum pro nás znamená dnes?

Tak předně, podtitul *Zrození televizního národa* je parafráza názvu klasického Griffithova filmu. „Televizní národ“ je novotvar, který používám pro co nejšířší vymezení všech, kteří přišli nebo mohli přijít s televizí do styku. Jsou tu tedy dvě strany – na jedné je televize jako komunikační médium, technologie a instituce, na straně druhé je „televizní národ“, který se vyvíjí společně s médiem. A

vývoj obou stran je časově posunut, médium se zrodilo 1. května 1953, počátek jeho „národa“ jsem však usadil do roku 1961. Teto rok totiž považuji za důležitý z mnoha důvodů. Byl statisticky přihlášen miliony koncesionářů, a když přidáme statisticky ke každému koncesionářovi dva až tři rodinné příslušníky, už bychom o „národě“ mohli mluvit. V tomto roce byl také dokončen poslední článek z plánované sítě hlavních vysílačů Cukrák, tvorba ČST získala první ocenění na mezinárodním poli, Bronzovou růží v Montreaux za *Tisíc pohledů za kulisy*. V roce 1961 zamával z vesmíru přes obrazovky ČST Jurij Gagarin. A taky byly provedeny první výkopy pro stavbu nového areálu Kavčích hor. Začíná zcela nová etapa vývoje.

Na vaši otázku tedy odpovídám, že 1. květen 1953 není datem zrození národa, ale zrození média. I když podle mého to skutečně zrození nastalo až 25. února 1954, kdy vysílání přestalo být zkušební, a kdy začalo oficiální pravidelné vysílání.

Kde všude jste sbíral podklady a jak dlouho jste na knížce pracoval?

Ke knížce mne inspirovala práce na dokumentu o průkopníkovi televizního vysílání Jaroslavu Šafránkovi (*Vizionář televize Jaroslav Šafránek, ČT 2010 – pozn. red.*), při níž jsem měl možnost nahlédnout v archivu do vynálezových složek. Zjistil jsem, že je to fascinující osobnost, která si zaslouží monografii - na té teď pracuji. A protože jsem znal edici nakladatelství Havran, která si jako klíč volí vždy nějaké výrazné datum naší historie, přišlo mi, že takové populární shrnutí prehistorie a počátků historie televize by se do této edice hodilo, protože něco takového u nás vlastně chybí. To se mi také nyní v ohledech potvrzuje.

Abych nedělal kompilát, vydal jsem se do archivů k základním pramenům. A to byly tak vzrušující chvíle, že budu rád, když se to vzrušení částečně přeneslo i na čtenáře.

Prošel jsem archivy České televize, Českého rozhlasu, Národního technického muzea, ale také Poštovního muzea, Národního archivu, Národní knihovny a konzervačního fondu, Městské knihovny v Praze, Archivu Karlovy Univerzity, Vojenského ústředního archivu, okresního archivu v Pardubicích nebo archivu Městského úřadu Tanvald. Všude je ticho, ale všude trochu jiné. Je to krásná práce. A to nemluví o soukromých fondech a sbírkách a informacích od řady kolegů a přátel.

Překvapilo vás něco při sběru materiálu, setkal jste se s něčím, co jste netušil?

Skoro všechno. Například jsem oproti v literatuře rozšířenému názoru došel k názoru, že úředníci z meziválečného ministerstva pošt a telegrafů, které mělo zavádění televize na starosti, vůbec nebyli omezení. Dále že mnou obdivovaný Šafránek musel být v některých ohledech dost nesnesitelný pedant a dovedl si tím leckoho proti sobě popudit. Došel jsem rovněž k závěru, že kdyby se neschylovalo k válce a republika nemusela financovat obranný systém, televize by u nás vysílala už v roce 1938. Zjistil jsem také, že naši radioamatéři byli velmi informováni o zahraničních trendech, proto jsme byli celých dvacet let „in“. Což ostatně přispělo i k rozvoji rozhlasu. A takových překvapení bych mohl jmenovat spoustu, jen se podívejte do knížky.

Jedna z kamer se superikonoskopem v Měšťanské besedě

Nejvzrušivějším okamžikem pro mne byla práce na poválečné kapitole, kdy televize vznikala pod kuratelou Vojenského technického ústavu v Tanvaldu, protože jsem některé dokumenty ve Vojenském ústředním archivu držel v rukou jako první civilista vůbec. Takže jsem rád, že v knížce je spousta zcela nových skutečností. Díky tomu má snad smysl.

Všiml jsem si, že v knize zajímavě a nově pracujete s citacemi.

Nových materiálů je tolik, že by mi bylo líto, kdyby odborní zájemci

přišli zkrátka. Proto jsem se snažil citace do textu dostat, i když v edici, kde kniha vyšla, se s nimi nepracuje vůbec; našli jsme kompromis mezi po-

pularizačním a ryze odborným textem. Citace jsme neumístili pod čáru, ale na konci knihy podle jejich výskytu na stránkách. Takže lze zpětně dohledat, z kterého dopisu, zápisu, článku apod. jsem informaci vzal.

V textu také na pravou míru uvádíte některé tradované historky z televizní historie.

Myslím, že kolem toho slavného dne - 1. května 1953 se už o moc víc zjistit nedá. Podařilo se mi podrobně zrekonstruovat tehdy vysílaný program a doufám, že jsem vyvrátil historku o tom, jak František Filipovský svými výstupy *Lakomce* ze studia zachraňoval vysílání, které bojovalo s technickými lapsy. Podle všeho to ve skutečnosti proběhlo hladce, Filipovský byl ve studiu pouze „v pohotovostním stavu“, kdyby se opravdu něco stalo. A že nakonec skutečně vystoupil, to připisují furiantství Karla Kohouta a Jaroslava Zuzáka.

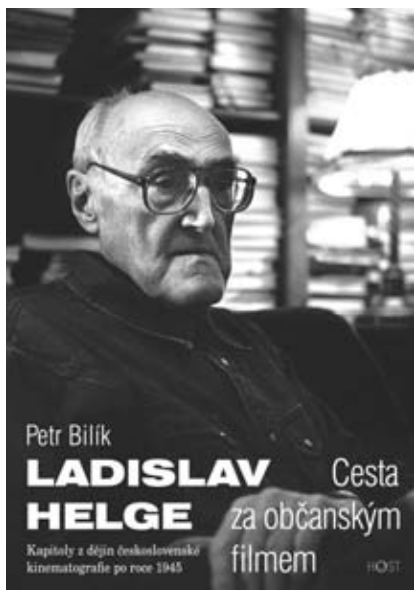
Blíží se šedesáté výročí zahájení televizního vysílání u nás. Dokážete si představit, kam dalece může vývoj televize ještě jít, co nás čeká?

Jedna kolegyně, kterou když jsem zval na křest knížky, mi s omluvou napsala, že nemůže dorazit, ale doufá, že se neuvidíme až při prezentaci mé další knížky *Ukončení televizního vysílání aneb Zkáza televizního národa*. To mne pobavilo, také v to doufám. Ale je pravda, že televize začíná být v době multimédií zastaralým médiem. A obávám se, že ani digitalizace to nezmění. Mezi svými studenty Literární akademie to pozorují velmi zřetelně - začínám si u nich připadat svou propagací televize a tvorby jako člověk z minulého století. Takže doufám, že oba, televize a já, ještě spolu nějaký čas vydržíme.

Daniel Růžička

LADISLAV HELGE – HISTORIE, ALE TAKÉ BRÁNA K BUDOUCNOSTI ČESKÉHO FILMU

To, co dokázal filmový historik a teoretik Petr Bilík knihou Ladislav Helge – Cesta za občanským filmem (vydalo nakladatelství Host), stojí za mimořádnou pozornost nejen pro odborné kvality zmíněného titulu, ale také pro jeho – možná i trochu bezděčný – „druhý plán“: vrací tvorbu a umělecký i společenský význam předního českého režiséra do současného širokého kulturního povědomí. Teď jde ještě o to, aby si toho náš filmový veřejný prostor skutečně všiml.

Ne že bychom o hodnotách Helgeho tvorby a společenských postojů nevěděli a nedokázali je docenit; po r. 1989 působil, byť vesměs krátce, ve významných pozicích, dostal v r. 2009 Cenu Vladislava Vančury „za celoživotní přínos rozvoji české audiovizuální kultury“, atd. Většinou se to však odehrálo tiše, skoro nepovšimnutě, jaksí ve stínu aktuálního dění v oboru. Bilíkova práce svým kvalifikovaným přístupem, důkladnou znalostí, vědomím souvislostí, schopností analýzy a kompetentního hodnocení připomíná skutečně

zásadní – a dodnes ne zcela využitý – vklad Ladislava Helgeho do rozlehlého, leckdy rozporuplného staveniště české filmové kultury. Platí to stejně pro první část Bilíkovy práce, vlastní studii, i pro druhý oddíl, tvořený rozsáhlým rozhovorem s protagonistou.

Autor pojal monografii v širších politicko společenských i kulturních souvislostech, byť stručně, nicméně lapidárně charakterizuje situaci doma i v zahraničí. Zasazuje Helgeho tvorbu do celoevropského kontextu se zvláštním zřetelům ke kinematografiím v okolních zemích se společným

poválečným údělem (Maďarsko, Polsko) a tudíž i obdobným ideově uměleckým snažením progresivních filmařů.

Obdobně se zasvěcenou znalostí sleduje Helgeho filmy od scénáře po premiéru až ke kritickým reflexím v médiích a ovšem i k politickým reakcím mocných. Kapitoly věnované Helgeho titulům jsou seriózními výklady a rozborů s velice invenčními postřehy; plasticky líčí nejen „oč ve filmu jde“, ale také jak toho či onoho výsledku režisér dosáhl (případně v čem se dopustil omylu); podrobně analyzuje záběr po záběru, hodnotí výkony herců aj. Mimochodem – pokud jde o herce, zde autor také nic nepodcenil, na úsporné ploše dokáže přesně charakterizovat jejich výkon, přínos pro daný film a říct o nich i leccos obecněji objeveného. Cenné jsou také pasáže a citace o přijetí filmů v denním a odborném tisku, neboť názorně dokreslují dobu i obtížné manévrování poctivých umělců v jejím rámci. text doplňuje pečlivě zpracovaný poznámkový aparát, kalendárium života LH a jeho filmografie, přehled literatury a rejstřík.

Helgeho politické filmy, jež na individuálních osudech ukazují selhání systému, mohou být v lecčems poučením i pro dnešek. Stejně jako jeho názory a postoje. Platí to i pro současná vyjádření – svérázné komentáře k lidem i době. Což je i zásluhou dobře vedeného Bilíkova rozhovoru ve druhé části knihy nazvané *Život nelze vnímat jako schéma*. Upřímně Helgeho výpovědi a osobní vyznání, jdoucí leckdy až na bolestnou dřeň, vypovídají výmluvně nejen o něm a jeho lidské a tvůrčí podstatě (což Bilík z bavilo nutnosti uvádět detailní životopisné údaje a mohl se plně věnovat tvorbě), ale i o čase, v němž mu bylo a je dáno žít. Navíc řada postřehů je mimořádně svěžích a aktuálních tvůrce by svými názory mohl – kdyby chtěl – vstupovat do současného veřejného prostoru.

Nicméně, buďte rádi, že do něj vstupuje aspoň prostřednictvím knihy Petra Bilíka.

Agáta Pilátová

Ministryně kultury Alena Hanáková (TOP 09) chce vytvořit komisi, která přezkoumá mediální zákony. V hledáčku má mít třeba způsob volby do mediálních rad České televize a Českého rozhlasu. Zaměřit by se ale mohla i na další věci, které dnes zákonodárci řeší ad hoc a každý zvlášť – třeba hlasitou reklamu či spoty v dětských pořadech.

„V komisi by měli sedět v každém případě odborníci, a to jak přes legislativu, tak z oblasti médií,“ popsala on-line deníku TÝDEN.CZ svůj plán Hanáková.

Jeho realizaci už prý pověřila svého prvního náměstka Františka Mikeše. A cíl? „Počítám s komplexní změnou,“ uvedla ministryně, která už dříve avizovala, že by s poslanci ráda probrala například způsob volby do mediálních rad. Ty totiž nyní vybírají politici a pak třeba při klání o křeslo šéfa České televize hraje roli hlavně fakt, kdo se líbí té které straně.

„Data tvorby mediálních zákonů jsou stará, a proto je potřeba tyto zákony projít. Zaslouží si to, i kdybychom nakonec řekli, že nic měnit nebudeme,“ podpořil plán Hanákové její spolustraní a místopředseda volebního výboru sněmovny Václav Kubata.

Šéf výboru Václav Mencl (ODS) ho zatím nekomentoval. „Dosud se mnou

o takovém návrhu nikdo nemluvil, takže se nemám k čemu vyjádřit,“ uvedl Mencl pro on-line deník TÝDEN.CZ.

I jeho návrhem o regulaci hlasité televizní reklamy, který se má co nevidět objevit ve sněmovně, by se však paradoxně podle Kubaty mohla zabývat plánovaná komise. Podobně jako úvahami Věcí veřejných o tom, aby se reklama nevysílala v dětských pořadech. „Je potřeba tuto problematiku řešit komplexně,“ uvedl Kubata.

„Pokud to má být začátek debaty, na jejímž konci může být i významná změna, je to v pořádku. Politici by měli takové věci iniciovat,“ komentoval plán Hanákové na zřízení speciální komise mediální odborníků z Fakulty sociálních věd UK Milan Kruml. Ke slovu by se podle něj ovšem měla dostat co nejširší veřejnost, protože mediálními odborníky z řad politiků často chybějí aktuální informace z novinářské branže. *Týden.cz*

INFORMACE INSTITUTU DOKUMENTÁRNÍHO FILMU

East Doc Platform | Praha | 5. – 11. března 2012

East European Forum, Prezentace Doc Launch, East Silver videotéka, Project Market

Máte v plánu navštívit první ročník East Doc Platform v Praze? Chcete získat přístup na industry program, East Silver videotéku, networkingová setkání, a k tomu navíc ještě vstup na Mezinárodní festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět? Je načase pořídit si akreditaci. Oficiálně vyhlášíme výběr projektů na East European Forum! Odborná porota prošla více než **80 přihlášek** a vybrala **nejlepších 16 projektů**, které se zúčastní Forum workshopu (5. – 9. března), veřejných prezentací East European Forum (10. – 11. března) a následných sezení s profesionály v rámci Feedback Round Tables.

Program Prezentace Doc Launch odstartuje už v **pátek, 9. března**, konzultacemi Doc Launch prezentací. Kromě moderovaných přípravných zkoušek jednotlivých prezentací také IDF účastníkům dává jedinečnou možnost vyladit své hrubé stříhy pod vedením dvou světově proslulých stříhačů. Podívejte se na jejich profily – letošní rok budou se stříhem vyvíjet Stefan Krumbiegel a Stan Neumann.

Letos poprvé IDF v Praze představí tradici třech časných ranních industry setkání. Od pátku do soboty budou totiž industry program otevírat Koproduční snídani, na který se bude diskutovat stav dokumentárního filmu ve **třech evropských zemích**. Tento rok se úvodem do koprodukč-

ního zázemí, jednotlivých projektů i filmovými institucemi budou zabývat delegace z **Rakouska, Německa a Bulharska**.

Počet potvrzených hostů i dokumentárních projektů na nadcházející East Doc Platform se neustále rozrůstá – všechny zúčastněné projekty a filmové profesionálové budou známi **začátkem února**. Jen připomínáme, že koordinátorka Krystýna Mogilnická je už všem potvrzeným **projektům** Project Marketu k dispozici, připravena domluvit vyžádané schůzky.

Kontakt:

industry@dokweb.net, Institut dokumentárního filmu, www.DOKweb.net

Mezinárodní festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět **2012 hledá inovativní řešení tradičních problémů**.

Jeden svět 2012 připravuje v rámci doprovodného programu soutěžní kategorii One World Social Innovation, která představí nejlepší příklady toho, jak nevládní organizace, místní iniciativy, samosprávy či jednotliví aktivisté používají moderní technologie, sociální síť, aplikace a mobilní komunikaci k dosažení inovativního řešení tradičních společenských problémů. Vše vyvrcholí večerem TechShare, věnovaným sdílení technologií, myšlenek a konceptů. Jeden svět je partnerem burzy nápadů Social Innovation Camp Brno pořádané **Respekt Institutem o.p.s.**, během níž 60 účastníků workshopu během 48 hodin zpracuje vybrané inovativní nápady do doby životaschopných projektů. *-idf*

FILMOVÝ FOND BUDE MÍT K DISPOZICI 100 MILIONŮ, MÉNĚ NEŽ LONI

Fond na podporu a rozvoj kinematografie bude mít letos kvůli změně financování k dispozici zhruba 100 milionů korun, výrazně méně než loni. Z příjmů mu totiž vypadne asi 150 milionů korun. Znamená to mimo jiné skromnější příspěvky filmařům, pořadatelům filmových festivalů nebo majitelům či provozovatelům lokálních kin, kteří plánují digitalizaci sálů. Informoval o tom deník E15.

Loni fond rozdělil 200 milionů korun, předloni to bylo dokonce 225 milionů korun. Nižší letošní rozpočet je důsledkem toho, že fond už nedostává peníze z reklamy České televize (ČT), ale dostane dvě procenta z čistých ročních tržeb komerčních stanic. Jenže zatímco poslední př-

spěvek z ČT přišel na konci listopadu, peníze od komerčních televizí fond dostane až v létě příštího roku. „Peníze by fondu mohly dojít někdy na konci října,“ řekla Helena Uldrichová z Asociace producentů v audiovizí. Problémy s vyplácením peněz by se mohly týkat zejména projektů, kterým rada fondu schválila příspěvky již loni. V některých případech by mohlo dojít i k pozdržení splátek. „Rada by měla rozdělovat prostředky tak, aby nenastal problém s cash flow. V případě nouze budeme jednat s ministerstvem financí o půjčce 50 milionů korun,“ sdělila ředitelka odboru média audiovizí na ministerstvu kultury Helena Fraňková. Dosud fond měsíčně vyplácel pět až 27 milionů korun. *-čtk*

CENY FILMOVÉ KRITIKY 2011

V pražském klubu SaSaZu byly 14. ledna 2012 uděleny Ceny filmové kritiky. Výsledky hlasování vynesly do čela loňské filmové tvorby ironickou road-movie *Rodina je základ státu* Roberta Sedláčka o fenoménu tunelování v Česku, která proměnila polovinu nominací a získala čtyři Ceny české filmové kritiky. Její tvůrce si odnesl ocenění za režii i scénář. Producent Radim Procházka převzal cenu za nejlepší film a zabodovala i Simona Babčáková, kterou publicisté odměnili za výkon ve vedlejší roli. Nejlepším dokumentem byl vyhlášen projekt Martina Marečka v produkci Víta Klusáka a Filipa Remundy *Pod sluncem tma*. Je konfrontací různých světů a přístupů k životu postavenou na příběhu dvou českých rozvojových expertů v Zambii, snímek loni zvítězil i na mezinárodním festivalu dokumentárních

filmů v Jihlavě. Ceny kritiky za kameru Vladimíra Smutného a herecký výkon Vladimíra Javorského v hlavní roli dostalo drama *Poupata* o světě zoufalých vztahů a charakterů, jehož hrdinové se chtějí vymanit z osudově daného prostředí a žít normální život. V kategorii Objev roku si odnesl cenu debutující producent, scenárista a režisér Václav Kadrnka za snímek *Osmdesát dopisů*. Kritici dále ocenili za výkon v hlavní roli Annu Geislerovou a za nejlepší mužský herecký výkon ve vedlejší roli Hynka Čermáka – oba v Hřebejkově snímku *Nevinnost*. Cenou kritiky získali také Ondřej Ježek a Petr Kružík za hudbu ke snímku Tomáše Luňáka *Alois Nebel*.

-red-

MILOŠ FORMAN SLAVÍ OSMDESÁTKU

Sluší se popřát ke krásným narozeninám režiséru Miloši Formanovi. Jeho filmovou činnost není třeba filmářské obci připomínat; známý je i jeho příběh životní. Pan režisér posbíral za svoji tvorbu řadu cen, zmiňme namátkou ceny z Locarna za Černého Petra a z Benátek za Lásky jedné plavovlásky; Oscary za Přelet nad kukaččím hnízdem a Amadea – dva posledně jmenované snímky posbíraly celkem třináct zlatých sošek! Získal i tři Zlaté glóby (vedle Amadea a Přeletu nad kukaččím hnízdem i za film Lid versus Larry Flynt). Za své americké snímky obdržel i množství evropských cen (Evropskou filmovou cenu, Zlatého i Stříbrného medvěda z Berlinale, Velkou cenu poroty festivalu v Cannes, francouzskou i italskou výroční filmovou cenu).

Nedávno jsme se s jeho nepřehlédnutelnou postavou setkali v (bohužel jinak přehlédnutelném) francouzském filmu *Milování*, v němž hrál českého přítele hlavní hrdinky. Ztělesnil ho skvěle, jeho herecký výkon byl i vedle Catherine Deneuve nespornou hodnotou snímku. Forman tak znovu potvrdil, že mohl být i výtečným hercem. Ostatně v dokumentech, v nichž v těchto týdnech promlouval z televizní obrazovky (například aktuálně k jubileu znovu uvedený portrét z cyklu Zlatá šedesátá, snímek *Miloš Forman – Co tě nezabije...* či nový dokument *Forman: Americká léta*), okouznil i jako skvělý vypravěč, který epizody svého života, dialogy a setkání dokázal neodolatelně zahrát. Podobné zkušenosti s ním máme i z osobních setkání, kterých jsme se mohli účastnit.

Že mu vždy záleželo i na „staré“ vlasti dokázal mnohokrát. Jeden příklad za všechny: na pražskou tiskovou konferenci k filmu *Goyovy přízraky* dovezl českým novinářům i fanouškům největší hvězdy zmíněného snímku: Natalii Portman a Javiera Bardema. Bylo to nezapomenutelné dopoledne.

A ještě poznámka: se ctí se s životním jubileem Miloše Formana vyrovnaly dvě hlavní české televizní stanice – Česká televize i Nova. Ve dnech blízkých narozeninám pana režiséra odvysílaly řadu zajímavých dokumentárních filmů i děl samotného Formana. Divák se tak mohl vrátit k zásadním dílům světové kinematografie, která má Miloš Forman „na svědomí“.

-top-

Jiří Suchý, Jitka Molavcová a Miloš Forman při zkoušení *Dobře placené procházky*

Mgr. Jan Jurek, narozen 1974, absolvent UHK obor jazyková a literární kultura a mediální komunikace. Dříve profesí učitel, příležitostný recenzent převážně současné prózy, dvakrát oceněný ve scénářistické soutěži Nadace RWE a Barrandov Studio

MALÉ ZAMYŠLENÍ NAD ABSENCÍ MALÝCH TELEVIZNÍCH KOMEDIÍ, KTERÉ MĚLI DIVÁCI KDYSI RÁDI

Malá televizní komedie je dramatický útvar mající svá specifika a zákonitosti, která je třeba v zásadě dodržet, aby byl splněn cíl – tj. divácký úspěch. Neboť to je, nechceme – li si nic namlouvat, cíl v případě malých televizních komedií primární. Jednou ze zákonitostí je stopáž cca do třiceti minut, dále komornější zpracování ať už co se týče množství postav nebo prostředí. Dále je to jednoduchý lineární příběh s jednou hlavní zápletkou, od níž se vše odvíjí a zase se k ní vrací. Na kvalitě této zápletky, jejím

rozplétání, epickém rozvíjení, gradování závisí z velké části i kvalita tohoto dříve hojně pěstovaného žánru.

Otázka proto zní, proč v době, kdy na audiovizuální produkci scházejí prostředky, kdy se musí na všem tak říkajíc šetřit, proč tedy tyto malé televizní komedie téměř nevznikají a když, tak pouze na pozadí nějakého cyklu. V ČT to byl například cyklus *Nadměrné maličkosti* nebo cyklus *3+1 s Miroslavem Donutilem*. Tyto cykly malých televizních komedií existovaly i dříve, za všechny jmenujme ten z nejznámějších a divácky nejúspěšnějších – *Bakaláři*. Vedle těchto komediálních cyklů ale existovaly i solitérní kusy. Tedy malé jednodílné komedie zpravidla zpracovávající humorným způsobem aspekty rodinného života, nebo nějak reflektující v komické poloze aspekty života ve společnosti. Důvodů, proč malé televizní komedie opět začít dělat je dost. Jednak jsou v porovnání s klasickým televizním filmem podstatně levnější. Dále jsou malé televizní komedie divácky vděčné a atraktivní. V komické poloze můžeme právě na pozadí malé komedie reflektovat řadu nešvarů, které nás v běžném životě otravují, zatímco u televizní obrazovky bychom se jim mohli zasmát a získat nad nešvary současné doby nadhled, který je třeba. Rovněž možnosti reflektovat na pozadí malé televizní komedie specifika současného rodinného života jsou nemalé.

Již zmíněné cykly (*Nadměrné maličkosti*, *3+1 s Miroslavem Donutilem*) sice útvar malé televizní komedie využívaly v různých tematických i formálních variacích, mě osobně se to zdá ale málo. Míním, že by zejména veřejnoprávní televize, ale proč ne i ty komerční, mohly a snad i měly malou televizní komedii vrátit více mezi nás diváky, kteří máme rádi humor a nadsázku na pozadí televizního příběhu, při němž budeme mít možnost se zasmát. Něčemu co známe a co nás za jiných okolností, jsme – li třeba přímými aktéry, vyvádí z míry. Ryze současných témat pro malou televizní komedii by se jistě našla celá řada.

Jan Jurek

POKRAČUJEME DALŠÍM DÍLEM SERIÁLU VĚNOVANÉHO ČESKÉ ANIMOVANÉ, PŘEDEVŠÍM LOUTKOVÉ TVORBĚ

ROPÁCI

1988

Režie: Jan Svěrák

A kolik má takový Ropák zubů?

„No, tři, čtyři... I pět zubů má. Silný zuby, překousnou i ocelový lano..Jsou to nesmírně klimatický zuby...“

A co žere?

„Voni mají rádi uhlí. Je to tady nacucaný naftou. Chlastaj naftu. Tři, čtyři litry...“

Na rekultivacích tu okusují plastové chrániče stromků..

„No jo, to jim chutná... Mně okusovali holinky. Okousali je. Udělali mi z nich galoše...“

A jak ten ropák vypadá?

„Jsou menší postavy. Mají velké zadek. Huňatej, aby se nepoškrábali když se kloužou po tom uhlí...“

Ropáci, dokumentární mystifikace o novém živočišném druhu. Vyhovují mu životní podmínky pro člověka smrtelné. Film se točil na odkališti v devastované, šedohnědé měsíční krajině severních Čech.

Ropáci byli absolventskou režijní prací na pražské FAMU. Film dostal studentského Oskara Americké filmové akademie.

Loutku navrhla studentka třetího ročníku animace na pražské UMPRUM Barbora Šalamounová. V týmu výzkumníků byl i dr. Ivo Bauer, biochemik. Zahrál si ho režisér loutkových filmů Lubomír Beneš.

Ropák se živí hnědým uhlím, ropou, sajrajem, vypouštěným do kraje. Dýchá výfukové plyny.

Při pitvě Ropáka naftomilného dr. Bauer zjistil v jeho žaludku bílý polyetylen a běžný motorový olej do aut.

Příčina smrti: otrava kyslíkem.

Ropáci inspirovali. Od roku 1992 se v ČR za protiekologická rozhodování uděluje anticena Ropák roku.

Mirka Humplíková

Synchron

Zpravodaj Českého filmového a televizního svazu **FITES**

Formáty a ceny inzerce - uvnitř

Formáty (v mm) a ceny inzerce (v Kč)

2/1
394 x 254
(420 x 297)

4/4 - 45 000,-
ČB - 27 000,-

1/1
185 x 254
(210 x 297)

4/4 - 25 000,-
ČB - 15 000,-

1/2
185 x 125
(210 x 147)

4/4 - 13 400,-
ČB - 8 400,-

1/2
90 x 254
(103 x 297)

4/4 - 13 400,-
ČB - 8 400,-

1/4
90 x 125
(210 x 83)

4/4 - 7 200,-
ČB - 4 500,-

1/4
185 x 61
(210 x 83)

4/4 - 7 200,-
ČB - 4 500,-

Rozměry **NA SPAD** jsou uvedeny v čistém formátu po ořezu.
Pro ořez je nutné zajistit překreslení o dalších 5 mm nad čistý formát po obvodu inzerátu!

Ceny inzerce - obálka

Formát	v Kč bez DPH
2. strana obálky	32 000,-
3. strana obálky	28 000,-
4. strana obálky	40 000,-

Harmonogram výroby

Číslo	Uzávěrka	Distribuce
1/2012	11.02.2012	24.02.2012
2/2012	23.03.2012	06.04.2012
3/2012	01.06.2012	14.06.2012
4/2012	01.08.2012	14.08.2012
5/2012	01.10.2012	14.10.2012
6/2012	01.12.2012	14.12.2012

V ROCE 2012 OSLAVÍ ČESKÁ REPUBLIKA 10 LET ČLENSTVÍ V PROGRAMU EVROPSKÉ UNIE MEDIA★

MEDIA DEVELOPMENT

Finanční podpora vývoje a přípravy filmových,
televizních a interaktivních děl

PRO JAKÁ DÍLA?

- hrané filmy delší než 50 min.
- kreativní dokumenty delší než 25 min.
- animované filmy delší než 24 min.
- interaktivní on-line a off-line díla
- seriály

ZA JAKÝCH PODMÍNEK?

- žadatel (producent) musí doložit předchozí realizaci a komerční distribuci audiovizuálního díla v období mezi 1. 1. 2009 a dnem podání žádosti
- žadatel musí doložit většinové vlastnictví práv k projektu
- dílo musí mít mezinárodní potenciál

KOLIK?

- 10 000 - 60 000 EUR (80 000 EUR) - jednotlivý projekt
- 70 000 - 190 000 EUR - soubor 3 - 5 projektů
- 10 000 - 150 000 EUR - interaktivní dílo

Uzávěrka: 13. dubna 2012

25. FESTIVAL ČESKÝCH FILMŮ

22.–28. DUBEN 2012

finále
plzeň

CO DOKÁŽE FILM

www.filmfestfinale.cz